

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN EBEVEYNLİK TUTUMLARI İLE
ÇOCUKLARDA EKCRAN BAĞIMLİLİĞİ VE ÇOCUĞUN
SOSYALLEŞME SÜRECİ ARASINDAKİ İLİŞKİSİ**

Buse KILAĞUZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Lefkoőa
Ocak, 2022

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN EBEVEYNLİK TUTUMLARI İLE
ÇOCUKLARDA EKTRAN BAĞIMLILIĞI VE ÇOCUĞUN
SOSYALLEŞME SÜRECİ ARASINDAKİ İLİŞKİSİ**

Buse KILAĞUZ

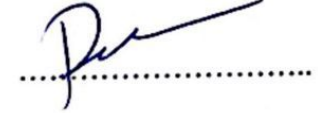

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŐMANI
Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

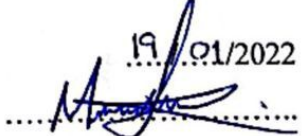
Lefkoőa
Ocak, 2022

ONAY

Buse KILAĞUZ tarafından hazırlanan “Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumları İle Çocuklarda Ekran Bağımlılığı Ve Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişkisi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 19/01/2022 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Yrd. Doç. Dr. Şengül BAŞARI	
Jüri Üyesi:	Dr. Pervin YİĞİT	
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER	

Anabilim Başkanı Onayı

19/01/2022

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ
Anabilim Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Buse KILLAĞUZ

...../2022

TEŞEKKÜR

Emek ve özveri ile hazırlamış olduğum ‘Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkisi’ konu başlıklı Yüksek Lisans tezimi tamamlamamın heyecanını ve gururunu yaşıyorum. Öncelikle konu seçiminden araştırmanın süreci boyunca ve tamamlanmasında bana yol gösteren, destek ve emeklerini esirgemeyen, beni yüreklendiren tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER’ e danışmanlığı için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın uygulama sürecinde bendenize yardımlarını esirgemeyen okul yöneticilerine, öğretmen arkadaşlarıma, ebeveynlere, katkısı olan tüm insanlara teşekkürü borç bilirim.

Yüksek Lisans sürecimin ilk gününden bugüne kadar maddi-manevi aynı zaman teşvik edici destekleri ile hep yanımda olan Aileme çok teşekkür ediyorum.

Buse KILAĞUZ

ÖZET

Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumları İle Çocuklarda Ekran Bağımlılığı Ve Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişkisi

Kılağuz, Buse

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji Bilim Dalı

01/22, 131 sayfa

Bu araştırmada ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Muğla il merkezinde 4-12 yaş grubu çocuğu bulunan ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evren içerisinde ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 4-12 yaş aralığındaki çocukların ebeveynleri olan 610 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, ebeveyn tutum ölçeği, problemlili medya kullanım ölçeği ve sosyalleşme ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ebeveyn tutumları bakımından kadınların istedik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, medeni durum değişkenine göre birlikte olanların istedik ebeveyn tutumlarının boşanmış olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin çocuklarının problemlili medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu, boşanmış olan ebeveynlerin ve mesleği memur ve işçi olan ebeveynlerin çocuklarının problemlili medya kullanımlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ebeveynlerin boşanma oranlarının azaltılması ve aile birliğinin korunması, ebeveynlerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeleri gerektiği önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Tutumları, Ekran Bağımlılığı, Sosyalleşme

ABSTRACT

The Relationship Between Parenting Attitudes of Parents and Screen Addiction in Children and the Child's Socialization Process

Kilaguz, Buse

MSc, Clinical Psychology Department

01/22, 131 pages

In this study, it was aimed to examine the relationship between parents' parenting attitudes and screen addiction in children and the child's socialization process. Relational survey model, one of the descriptive research methods, was used in the research. The universe of the research consists of parents who have children in the 4-12 age group in the city center of Muğla in the 2021-2022 academic year. The sample of the study, on the other hand, consists of 610 parents who are the parents of children between the ages of 4-12, determined by using the accessible sampling method from this universe. In the research, demographic information form, parent attitude scale, problematic media use scale and socialization scale were used as data collection tools. As a result of the research, it was determined that women's desired parental attitudes were higher in terms of parental attitudes, and according to the marital status variable, the desired parental attitudes of those who were together were higher than those who were divorced. It has been concluded that the problematic media usage levels of the children of the parents who are 41 and over are higher, and the children of the divorced parents and the children of the parents who are civil servants and workers have more problematic media use. In the research, suggestions were given to reduce the divorce rates of parents, to protect family unity, and that parents should spend more time with their children.

Keywords: Parental Attitudes, Screen Addiction, Socialization

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar	x
KISALTMALAR.....	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Tanımlar	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVELER İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Ebeveyn Tutumları.....	5
2.1.1. Demokratik Tutum	2
2.1.2. Otoriter Tutum.....	3
2.1.3. Aşırı Koruyucu Tutum	4
2.1.4. İzin verici tutum	5
2.2. Erken Dönem Anne Çocuk İlişkileri.....	6
2.2.1. Annenin Kapsayıcı İşlevi	6

2.2.2. Tutma, Birincil Annelik Tasası, Yeterince İyi Annelik	7
2.2.3. Annenin Uyarı Kalkanı İşlevi.....	8
2.3. Çocuklarda Ekran Bağımlılığı	8
2.3.1. Çocukların Medya Kullanım Sıklığı	8
2.3.2. Problemlili Medya Kullanımı ve Ekran Bağımlılığı	9
2.4. Sosyalleşme.....	16
2.4.1. Aile İçerisinde Çocuğun Sosyalleşmesi	17
2.4.2. Sosyalleşmeye Dair Kuramsal Yaklaşımlar	18
2.4.3. Kısa ve Uzun Süreli Sosyalleştirme Hedefleri.	19
2.4.4. Ebeveyn, Çocuk ve İlişki Merkezli Sosyalleştirme Hedefleri	19
2.4.5. Baumrind'in Sosyalleşme Süreçleri	20
2.4.6. Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Göre Sosyalleşme Sonuçları.....	21
2.4.7. Sosyalleşmeye Etki Eden Faktörler.....	21
2.5. İlgili Çalışmalar	26

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	33

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlili Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	35
4.2. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlili Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması	36

4.3. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	39
4.4. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması	41
4.5. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	43
4.6. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Meslek Değişkenine Göre Karşılaştırılması	45
4.7. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Meslek Değişkenine Göre Karşılaştırılması	46
4.8. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması	48
4.9. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Evde Kalan Bireyler Değişkenine Göre Karşılaştırılması	51
4.10. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılması	53
4.11. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Hobisi Değişkenine Göre Karşılaştırılması	55
4.12. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğa Yönelik Algı Değişkenine Göre Karşılaştırılması	57
4.13. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Günlük Teknoloji Kullanım Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması	59
4.14. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılması	61

4.15. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Teknoloji Kullanmaya Başladığında Kullanım Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması	63
4.16. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Kullanım Sıklığı Değişkenine Göre Karşılaştırılması	65
4.17. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Kullanılan Teknolojik Alet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	67
4.18. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Puanları Arasındaki İlişkiler	69

BÖLÜM V

TARTIŞMA

BÖLÜM VI

SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar	78
6.2. Öneriler	82
KAYNAKÇA.....	84
EKLER.....	96
Ek1: Demografik Bilgi Formu	96
Ek2: İstendik Ebeveyn Tutumları Ölçeği.....	98
Ek3: Problemlı Medya Kullanımı Ölçeği	99
Ek4: Sosyalleşme Ölçeği	100
Ek5: Ölçek İzinleri	101
Ek5: Onam Formu.....	103
Ek6: Etik Kurul İzin Belgesi	104
Ek6: İntihal Raporu	105

TABLOLAR

Tablo 3.1. Katılımcıların demografik özelliklere göre dağılımı	29
Tablo 3.2. Araştırma verilerinin normallik dağılımları.....	34
Tablo 4.1. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme sürecinin cinsiyet değişkenine göre ANOVA testi sonuçları.....	35
Tablo 4.2. Ebeveynlerin, çocuklarda ekran bağımlılığı sürecinin cinsiyet değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	35
Tablo 4.3. Ebeveynlerin, çocuğun sosyalleşme sürecinin cinsiyet değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	36
Tablo 4.4. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	36
Tablo 4.5. Ebeveynlerin çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	37
Tablo 4.6. Ebeveynlerin çocuğun sosyalleşme sürecine ilişkin puanların yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	38
Tablo 4.7. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının medeni durum değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	39
Tablo 4.8. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının medeni durum değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	40
Tablo 4.9. Çocuğun sosyalleşme sürecinin medeni durum değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	40
Tablo 4.10. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinin eğitim durumu değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	41
Tablo 4.11. Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	42
Tablo 4.12. Çocuğun sosyalleşme sürecinin eğitim durumu değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	42
Tablo 4.13. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları puanlarının çalışma durumu değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçları	43
Tablo 4.14. Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği puanlarının çalışma durumu değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçları	44
Tablo 4.15. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çalışma durumu değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçları	44
Tablo 4.16. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının meslek değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	45
Tablo 4.17. Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği puanlarının meslek değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	46

Tablo 4.18. Çocuğun sosyalleşme sürecinin meslek değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	46
Tablo 4.19. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	47
Tablo 4.20. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	48
Tablo 4.21. Çocuğun sosyalleşme sürecinin gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	48
Tablo 4.22. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarını çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	49
Tablo 4.23. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	50
Tablo 4.24. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	50
Tablo 4.25. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının evde kalan bireyler değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	51
Tablo 4.26. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının evde kalan bireyler değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	52
Tablo 4.27. Çocuğun sosyalleşme sürecinin evde kalan bireyler değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	52
Tablo 4.28. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun yaşı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	53
Tablo 4.29. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun yaşı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	54
Tablo 4.30. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun yaşı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	54
Tablo 4.31. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun hobisi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	55
Tablo 4.32. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun hobisi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	55
Tablo 4.33. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun hobisi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	56
Tablo 4.34. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	57
Tablo 4.35. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	58
Tablo 4.36. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	58
Tablo 4.37. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları.....	59

Tablo 4.38. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları.....	60
Tablo 4.39. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	60
Tablo 4.40. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	61
Tablo 4.41. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	62
Tablo 4.42. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları.....	62
Tablo 4.43. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	63
Tablo 4.44. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları.....	64
Tablo 4.45. Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	64
Tablo 4.46. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının kullanım sıklığı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	65
Tablo 4.47. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının kullanım sıklığı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	66
Tablo 4.48. Çocuğun sosyalleşme sürecinin kullanım sıklığı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	66
Tablo 4.49. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının kullanılan teknolojik aletler değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	67
Tablo 4.50. Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının kullanılan teknolojik aletler değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	68
Tablo 4.51. Çocuğun sosyalleşme sürecinin kullanılan teknolojik aletler değişkenine göre ANOVA testi sonuçları	68
Tablo 4.52. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme arasındaki ilişkilerin Pearson korelasyon analizi sonuçları.....	69

KISALTMALAR

Akt:	: Aktaran
Diğ.,	: Diğerleri
S	: Sayfa No
Sd	: Serbestlik Derecesi
SS	: Standart Sapma
X	: Aritmetik Ortalama

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Sağlıklı bir bireyin yetişmesinde en önemli faktörlerden biri kişinin içinde bulunduğu ailedir. Birey doğduğu andan itibaren, aileden aldığı geri bildirimlerle hayatı öğrenmeye başlar. Bu dönemde edinilen ilk deneyimler, bireyin yetişkinlik dönemindeki davranışlarının şekillenmesinde önemlidir. Eğer kişinin ebeveynleriyle kurduğu ilişki sağlıklıysa, bu durum bireyin sağlıklı bir kişilik yapılanması için temel oluşturmaktadır. Bu ilişkinin niteliği, kişinin yetişkinlik döneminde diğer insanlarla kurduğu ilişkilerini, değer yargılarını, alışkanlık biçimlerini etkilemektedir (Kandır ve Alpan, 2008).

Yapılan birçok araştırma okul öncesi dönemde ebeveyn tutumlarının, çocuğun gelişiminde önemli bir rol oynadığını desteklemektedir. Ebeveyn tutumlarını, anne babanın yaşı, sosyoekonomik durumu, eğitim düzeyi, kültür gibi pek çok unsur etkilemektedir. Fakat bunlardan en önemlisi ebeveynlerin kendi geçmişinden getirdiği deneyimlerdir. Ebeveynlerin kendi bakım vereniyle kurduğu ilişkinin niteliği ve çocukluk çağı travmaları, kendi çocuğunu yetiştirirkenki tutumlarını şekillendirmektedir (Özgen, 2017).

Sosyalleşmenin gerçekleştiği ve çocuğun kendini güvende hissettiği en önemli ortamlardan biri ailedir (Akt: Batur, 2014: 168). Çocuk, hayatı anlamaya dair tüm sorularının cevaplarını öncelikle aile ortamında bulmaya çalışmaktadır. Yaşın ilerlemesi ile beraber gelişen çevrede yer edinme çabaları sonucu cevaplama ihtiyacı duyduğu yeni sorular ve öğrenmelerle karşılaşmaktadır. Yıldırım ve Işıkhan (2018: 53)'a göre; çocuğun düşünce dünyasının, beceri ve yeteneklerinin gelişmesine, aile ortamından sonra önemli bir kurum olan okul etki etmektedir.

Sosyalleştirme ailenin değerlerini yansıtır. Aile, kültürün değerini yansıtır. 2-6 yaş döneminde çocukları sosyalleştiren kişiler, ebeveynlerdir. Ebeveynlerin sosyalleştirme hedefleri, çocuklarında hangi özelliklerin olmasını istedikleridir. Bu hedefler, ebeveynin çocuklarından beklentilerine yöneliktir (Şahin, 2014). Ayrıca

sosyalleştirilmenin amacı çocuğun toplumun etkin bir bireyi haline gelmesidir (Kağıtçıbaşı, 2017).

Çocuğun sosyalleşmesi üzerinde önemli etkisi olduğu düşünülen ekran bağımlılığı ise sürecin ana parçası olarak görülmektedir. Özellikle ekran bağımlılığındaki artış beraberinde sosyalleşmede düşmeye sebep olmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımızın neredeyse her alanında var olan medya araçları çocuk yaş grubunda da artan kullanımlarıyla göze çarpmaktadır. Görsel medya araçları arasında hala önemli rol oynayan televizyonunun dışında; tablet, akıllı telefon, video oyunu ve dizüstü bilgisayar gibi birçok çeşit dijital ekran türü kullanımı çocuklar arasında da yaygınlaşmıştır. Günümüzde kentleşmeyle birlikte oyun alanlarının azalması, ebeveynlerin dış dünyaya karşı güvensizlikleri ve çocuklarını göz önünde tutma istekleri, Covid-19 pandemisi nedeniyle artan uzaktan eğitim süreleri ile birlikte çocuklar dijital ekranlar ile daha fazla vakit geçirmeye başlamıştır (Aşut ve ark., 2019).

Ülkemizde ve uluslararası yapılan diğer araştırmalarda çocuk yaş grubunda ekran sürelerinin ve kullanım oranlarının giderek arttığı gösterilmiştir (Rideout, 2017; Rasmussen ve ark., 2020). Kendini ifade edebilme ve sosyal alan yaratma, bilgi kaynağı olarak kullanma gibi yararlı içerikleri olsa da görsel medya araçları siber zorbalık, şiddet veya cinsel içerikli ürün gibi çocuklar için birçok tehlikeyi de barındırmaktadır. Bununla birlikte çocuklarda aşırı ekran kullanımı çeşitli fiziksel, davranışsal ve bilişsel problemlerle ilişkilidir. Bu sorunlar öncelikle hareketsiz yaşam tarzına bağlı obezite, obezitenin neden olduğu metabolik sendrom, artmış kardiyovasküler hastalık riski ve artmış astım prevalansı, sağlıksız beslenme, depresif semptomlar, sosyal izolasyon, anksiyete, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, dürtüsel davranışlarda artış, uyku bozuklukları, gerçeklik algısında bozulma, akademik başarıda azalmayı içerir (Kaşıkçı ve ark., 2014).

Dijital ekranları kullanmaya başlama yaşı ve çocukların günlük ekran süresi çocuklardaki bağımlılık davranışlarının sergilenmesine ve bu problemlerin ortaya çıkmasına neden olan önemli faktörler olarak gösterilmektedir (Furuncu ve Öztürk, 2019). Bununla birlikte çocukların ekran kullanımının önerilenden çok daha erken yaşlarda başladığı ve çocuk yaşlardaki problemlerle medya kullanımının gelecekteki ekran kullanım alışkanlıklarını belirlediği bilinmektedir (Altun, 2019).

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki araştırma soruların yanıt aranmıştır;

1. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları, çocuklarda ekran bağımlılığı ve sosyalleşme açısından sosyodemografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları, çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme ölçeklerinden alınan puanlar arasında anlamlı ilişki bulunmakta mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Günümüzde bireylerin yaşadıkları önemli sorunlardan biri de medya kullanımınıdır. Medya araçları, genel olarak bireyin yaşamını kolaylaştıran, iletişim kurmayı sağlayan ve bireylerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olan araçlardır (Lauricella, Wartella ve Rideout, 2015). Medya araçlarının kullanımı, okulöncesi dönem çocuklarına kadar yaygınlaşmıştır. Bu araçlarda sunulan içerikler, çocukların ilgilerini çekmekte ve aşırı kullanımda çocuklarda bağımlılığa neden olabilmektedir. Çocukların medya araçlarını düzensiz/problemlili kullanımında birçok değişkenin olduğu söylenebilir. Bu değişkenlerden en önemlisi de ebeveyn tutumlarıdır (Pila, Lauricella, Piper ve Wartella, 2021). Ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumları, çocuklarıyla zaman geçirmesi, olumlu ya da olumsuz yaklaşımları, çocukların medya araçlarında geçirdikleri zamanın belirleyicileri arasında yer almaktadır.

Çocuklarda medya kullanımının aşırı olması önemli bir problem durumu olarak kabul edilmektedir. Çocukların medya araçlarını aşırı kullanmaları durumunda sosyal, psikolojik ve fiziksel sorunların ortaya çıkması gibi olumsuzluklar yaşanabilmektedir (Capri ve diğ., 2021). Başlangıçta sosyal iletişim sorunları şeklinde ortaya çıkan bu problemlerin süreklilik kazanması çeşitli problem alanlarının gelişmesine zemin hazırlayabilir. Medya araçlarını normal kullanımdan fazla süreyle kullanan çocuklarda sosyal çevreden uzaklaşma, oyun oynama etkinliklerinde azalma, hobilerin olmaması gibi sosyal içerikli sorunlar görülebilir. Günlük kullanımda medya araçlarının bir kereden fazla kullanılması ya da üç dört saat ve üzerinde kullanım gibi durumlar çocuklarda gelişimsel sorunlarla birlikte bağımlılık

gibi problemlere yol açabilir. Bu sorunları yaşayan çocukların birden fazla medya araçlarını kullanma ve sürekli kullanım isteği gibi davranışlar görülebilir (Al-Regaiey ve diğ., 2021).

Dolayısıyla ebeveynlerin tutumları, medya araçlarının kullanımı ve sosyalleşme arasında ilişkilerin olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkisinin incelenmesi bakımından önemlidir.

1.4.Sınırlılıklar

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Muğla il merkezinde 4-12 yaş grubu çocuğu bulunan ebeveynler ile sınırlıdır. Ayrıca araştırma bu ebeveynlere uygulanan demografik bilgi formu, ebeveyn tutum ölçeği, problemli medya kullanım ölçeği ve sosyalleşme ölçeklerine ilişkin elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Ebeveyn Tutumu: Anne ve babaların çocuklarına yönelik tutumlarını, çocuklarının belirli durumlara verdikleri tepkileri değerlendirdikleri yaklaşımları ifade etmektedir. Bu tutumlar çocukların belirli davranışları öğrenme ve sürdürmelerinde etkili olmaktadır (Miklikowska, 2017).

Problemli medya kullanımı: Medya araçlarının normal kullanım sıklığı ve sürelerine göre aşırı kullanımınıdır (Aslan ve Yazıcı, 2016).

Sosyalleşme: İnsanların belirli bir toplumun değerlerini ve normlarını öğrendikleri yaşam boyu süren bir süreçtir (Maccoby, 2015).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVELER İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Ebeveyn Tutumları

İnsan davranışı sosyal, kültürel ve ekonomik birçok faktörden etkilenmektedir. Ancak insan davranışını etkileyen en önemli faktörlerden biri ebeveyn tutumlarıdır. Ebeveyn tutumu, anne ve babanın çocuğuna gösterdiği davranışların toplamı şeklinde tanımlanmaktadır (Aydın, 2005). Tutumlar doğrudan gözlenememesine rağmen, kişide gözlemlenen davranışlarla açıklanabilmektedir. İnsan belli bir tutuma sahip olarak doğmaz, bu tutumlar sonradan başka insanlar ve çevre vasıtasıyla öğrenilmektedir. Özellikle anne babalar, bireyin oluşturacağı tutum için ilk kaynaktır (Kağıtçıbaşı, 2017).

Bebekler doğduğu andan itibaren ilk ilişkilerini anne babaları ile kurarlar. Bu dönemde çocuğun sağlıklı gelişimi için ebeveynlerin yeri oldukça önemlidir. Özellikle okul öncesi dönemde, çocukların sosyal, duygusal, fiziksel becerileri gelişmektedir ve bu dönemde ebeveynler çocuğun kişilik gelişimi üzerinde önemli bir role sahiptir. Ebeveynlerin çocuktan beklediği davranışlara model olacak şekilde davranması gerekmektedir. Bu modellerden alınan özellikler, çocuğun kişiliğini etkilemekte ve yetişkinlik döneminde aynı tutum ve davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Yavuzer, 2007).

Ebeveynler çocuk yetiştirirken çeşitli ideallere sahiptir. Bu idealleri gerçekleştirirken çocuklarına farklı tutum ve davranışlarda yaklaşmaktadırlar (Demir ve Şendil, 2008). Bu dönemde, çocuğun bazı davranışları ebeveyn tarafından desteklenmekte, bazı davranışları ise engellenmektedir. Çocuk ebeveynlerinin karşı çıkmadığı çoğu davranışı kazanma eğilimindedir. Böylece çocuk tutum ve davranışlarını oluşturmaya başlar. Bu tutum ve davranışlar, çocuğun ve çevrenin istekleri arasında bir denge oluşturacak seviyede olursa, çocuk çevre ile uyumlu bir birey olabilir (Yörükoğlu, 2008).

Anne babaların çocuklarına gösterdiği tutumlar; çiftlerin evlenme yaşına, ebeveynin yaşına, eğitim seviyesine, sahip oldukları çocuk sayısına, yaşadıkları yere göre farklılık göstermektedir (Demir ve Şendil, 2008). Ayrıca farklı toplumlarda,

farklı kültürde ve aynı toplumda olan farklı ailelerde dahi ebeveyn tutumlarının farklılık gösterdiği belirtilmektedir (Demircioğlu ve Ömeroğlu, 2014).

Ebeveyn tutumlarıyla ilgili birçok farklı görüş bulunmaktadır. Ancak bunlardan en bilineni Baumrind'nın (1966, 1971) okul öncesi dönemdeki çocukları gözlemleyerek, ebeveyn tutumlarını oluşturduğu çalışmalarıdır. Bu çalışmalara göre ebeveyn tutumları; demokratik, otoriter, izin verici tutum olarak sınıflanmaktadır. Bu boyutlara ilaveten, Demir ve Şendil (2008) tarafından kültürümüzde anne babalar tarafından sıklıkla kullanılan aşırı koruyucu boyut eklenmiştir.

Ebeveyn tutumları araştırmacılar tarafından farklı gruplara ayrılmaktadır. Bu bölümde genel olarak kabul gören ve bu araştırmada yararlanılan, Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici alt boyutları incelenecektir.

2.1.1. Demokratik Tutum

Demokratik tutum, Montessori (1915) ve Dewey (1916)'in, çocukların ilgileri ve ailelerin disiplin anlayışının bir arada olması fikrinden ortaya çıkmıştır. Çocuğa tam özgürlük vermeden, çocuğun sadece yaşına ve gelişimine uygun beklentiler çerçevesinde yetiştirilmesi gerekliliğini savunmuşlardır (Pekkarakaş, 2010).

Demokratik tutum, çocuğun sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde, en uygun görülen anne baba tutumudur. Bu tutumu gösteren anne babalar, hem çocuklarını kontrol eder hem de onların bağımsız davranmalarını destekler. Çocuklarına koşulsuz sevgi gösterirler ve onların ihtiyaçlarını karşılarken, tutarlı ve kararlı davranışlar gösterirler. Aile, her çocuğun gelişiminin kendine özgü olduğuna inanır ve çocuklarının özgürce gelişmesine, yeteneklerini keşfetmesine ve kendini gerçekleştirmesine destek olurlar (Yılmaz Irmak, 2008).

Demokratik ebeveyn tutumunu benimseyen ailelerde, çocukla ebeveyn arasında karşılıklı saygı vardır ve kişiler birbirlerinin fikirlerine değer verirler. Ailenin her bireyi gibi çocuğun da sorumluluk almasına ve söz sahibi olmasına izin verilmektedir. Aile, çocuğu çok fazla kısıtlamadan, çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesine katkı sağlarlar (Özguven, 2001). Bu tutumla yetişen çocuklar; yaratıcı, sınırlarını tanıyan, kendine güvenen, olaylara geniş bir perspektiften bakabilen, kurallara ve otorite figürlerine sorgulamadan bağlanmayan, yaşadığı çevre ile uyumlu kişilerdir. Bu tutumla yetişen gençlerde ise, suçluluk duygusu, anti-sosyal

davranışlar, alkol ve madde kullanımı ve depresyon daha az görülmektedir (Grolnick, 2003).

Demokratik tutumda, ebeveynler çocuğuna sözel ve fiziksel şiddet uygulamaz. Ebeveynler tepkilerini, çocuğun kendisine karşı değil davranışına karşı gösterirler (Yılmaz Irmak, 2008). Aile, çocuğun fikirlerine ve tercihlerine önem verildiği için çocuğun ne isteyip istemeyeceğini de fark ederler. Bu sayede, ebeveynler belli kurallar koyarak, çocuğun sınırlarını belirler ve bu sınırlar içerisinde kabul gören davranışları göstermesine izin verirler (Alabay, 2017).

2.1.2. Otoriter Tutum

Otoriter tutum, anne-babanın çocuğu aşırı baskı ve kontrol altında tutarak, çocuğun tüm kurallara itaat etmesini beklediği tutumdur (Özyürek, 2004). Yavuzer'e (2007) göre, "zor kullanarak denetleme" ve "çocuktan sevgiyi esirgeyerek denetleme" olarak tanımlanmaktadır. Otoriter ebeveynler için düzeni korumak ve geleneksel yapının önemsendiği ilkelere göre yaşamak önemlidir. Bu tutumu benimseyen anne babalara göre, çocuk ebeveynin düşüncesinde doğru olan ne ise onu benimsemelidir (Yılmaz Irmak, 2008).

Otoriter tutumda, ebeveynlerin çocuktan beklentisi, çocuğun yaşıyla ve gelişimiyle tutarlı değildir (Güenalp, 2007). Bu tutumda, ebeveynler çocuğun fikrini almadan, kendilerinin önceden belirledikleri kural ve emirlere, çocuğun uymasını isterler. Otoriter ebeveynler, mükemmeliyetçi olmaları sebebiyle, çocuktan kusursuz davranışlar bekler ve beklenmeyen davranışlarla karşılaştıklarında ceza yöntemine başvururlar (Alabay, 2017). Ceza; çocuğa dayak atmak, çocuğu suçlamak, aşağılamak, ayıplamak ve korkutmak şeklinde görülmektedir. Bunların yaşandığı bir aile ortamında, anne-baba ve çocuk arasındaki ilişkinin daima gergin olduğu görülmektedir (Yörükoğlu, 2008). Çocukla ilişkide duygusal paylaşımlar yoktur, ebeveynler çocuğa yeterince sevgi ve sevecenlik göstermemektedir. Ebeveynlerin çocuğa karşı tutumu soğuk, anlayışsız ve kırıcıdır. Bu ebeveynler, sevgiyi çocukta istenen davranışın oluşması için kullanırlar; çocuklar ancak ebeveynlerinin istediği gibi davrandığında ebeveynleri tarafından sevilmetedir (Ucur, 2005).

Otoriter aile yapısında, çocuğun duygu ve düşünceleri otorite figürlerinin onayını aldığında değerliken, otoritenin desteklemediği durumlarda değersizdir. Bu nedenle, bu tarz bir aile ortamlarında yetişen çocuklar, kendi düşüncelerine ve duygularına güvenmemeyi, otoriteyi hoşnut tutmayı ve onun istekleri çerçevesinde

algılama, düşünme ve duygularını değiştirme tutumu sergilemektedir (Cüceloğlu, 2018). Kendi duygu, düşünce ve davranışları hakkında kuşku duyan birey, gerçek düşünce ve duygularından kopar, dışarıdan denetlenen bir kişilik geliştirmeye başlar (Alabay, 2017).

Otoriter ebeveyn tutumuyla yetişen çocuk, çekingen, başkalarından kolayca etkilenebilen, aşırı hassas bir kişilik yapısına sahip olabilmektedir. Ebeveynlerin aşırı baskı ve kontrolcü tutumu, çocuğun diğer insanlara bağımlı, benlik saygısı düşük bir birey olarak yetişmesine sebep olmaktadır. Ancak bu çocuklar her zaman çekingen ve pasif davranışlar göstermemektedir. Bazen zarar veren, yok etme amacı olan, saldırgan davranışlar da gösterebilirler (Çağdaş, 2015). Güçlü olan tarafın zayıf olan tarafı ezebileceğine yönelik düşünceler geliştiren bu çocuklar, otorite yanında olduğunda itaat etme, otorite uzaklaştığında ise isyan etme davranışı gösterebilmektedir (Durmuş, 2006).

Derman ve Başal'ın (2013) yaptıkları bir çalışmaya göre, içe kapanma, hiperaktivite, iştahta azalma, kıskançlık, tırnak yeme ve saldırganlık gibi davranış sorunları olan çocukların ebeveynlerinin otoriter tutum sergiledikleri saptanmıştır. Dornbusch, otoriter tutumla yetiştirilen çocukların demokratik tutumla yetiştirilen çocuklara göre akademik başarılarının daha düşük olduğunu belirtmektedir (Alabay, 2017).

2.1.3. Aşırı Koruyucu Tutum

Bu tutumu benimseyen ebeveynler, çocuğun tüm ihtiyaçlarının karşılanmasını ve onu dış dünyadan gelecek her çeşit tehlikeye karşı korumayı önemli bir görev olarak benimsemektedir (Pekkarakaş, 2010). Bu ebeveynler, çocuğun ihtiyacı olmadığı halde çok fazla sosyal ve fiziksel müdahalelerde bulunmaktadır (Durmuş, 2006). Çocuğun kendisinin yapabileceği işler (yemek yemek, kıyafetlerini giymek gibi) ebeveynler tarafından yapılmaktadır. Bu yüzden, çocuğun gelişim dönemlerinde yapması gereken davranışlar ebeveynler tarafından engellenmiş olur (Günalp, 2007).

Aşırı koruyucu ebeveynler, çocuklarını kendi varlığının bir uzantısı olarak görmektedir. Bu ebeveynler yaşadıkları duygusal yoksunluğu çocukları üzerinden gidermeye çalışmaktadır. Aşırı koruyucu annelerin, evliliklerinden alamadıkları doyum ve yaşadıkları yalnızlık duygusunu çocuklarında aradığı düşünülmektedir (Yavuzer, 2007). Bu ebeveynlerin aşırı koruyucu olmalarının bazı sebepleri olabilir;

çocuğun ölen bir bebekten sonra doğması, tehlikeli bir hastalık geçirmesi, ebeveynlerin kendi çocukluk dönemlerinde otoriter veya ilgisiz bir tutumla yetiştirilmiş olması, kendi çocuklarına karşı fazla ilgi göstermelerine sebep olmuş olabilir (Şendil, 2003).

Aşırı koruyucu tutumla yetişen çocuklarda düşük özgüven, başkalarına aşırı bağımlılık, kırılganlık ve duygusal yoksunluk görülebilmektedir. Aşırı koruyucu tutumla yetişen çocuk, bu koruma duygusunun yetişkinlikte de devam etmesini isteyebilir ve ebeveyninin yaptığı davranışları eşinden bekleyebilir (Yavuzer, 2015). Aşırı korumayla büyüyen bu çocuklar hayata karşı hazırlıksız olurlar ve isteklerinin etraflarındaki kişiler tarafından gerçekleştirilmesini beklerler.

2.1.4. İzin Verici Tutum

Çocuğun yaptığı davranışlar üzerinde kontrol sağlamayan, çocuğa sınırsız özgürlüğün tanındığı, kural ve sınırların olmadığı bir ebeveyn tutumudur. Özgürlükçü ebeveynler, çocuğun karar verme sürecine müdahalede bulunmazlar. Bu tutum ihmale kadar uzanan bir hoşgörüyü neden olmaktadır (Alabay, 2017). Ebeveynler çocuk ne yaparsa yapsın hoş karşılamaktadır. Çocuk ev ortamında ne isterse onu yapmaktadır; istediği zaman yemek yemekte, istediği zaman ders çalışmakta, istediği zaman uyumaktadır. Çocuğun davranışları kendi isteklerine göre şekillenmektedir (Şendil, 2003).

Baumrind (1971) izin verici tutumu; "uzlaşmaz", "izin verici", "izin verici-uzlaşmaz" olarak üç boyutta ele almaktadır. Uzlaşmaz boyuttaki ebeveynler, aşırı gevşektir ancak çocuklarından yüksek performans beklerler. İzin verici boyuttaki ebeveynler, her şeye izin verirler ve çocuklarıyla ilgili beklentileri düşüktür. İzin verici-uzlaşmaz ebeveynlerde ise, gevşek bir tutum vardır, beklenti ve taleplerde uzlaşma görülmez. Baumrind (1971)'in bu üçüncü alt boyutunu, Maccoby ve Martin (1983) izin verici tutumdan ayırarak "ilgisiz-ihmkar" şeklinde tanımlamıştır (Akt: Alabay, 2017).

İzin verici tutumla yetiştirilen çocuklar, kendi arzu ve isteklerini denetlemeyi öğrenemediklerinden dış dünyada birçok problemle karşılaşmaktadır. Bu çocuklar evden ayrılıp sosyal yaşama katıldıklarında, ev ortamındaki izin verici tutumun dış dünyada olmadığını fark ederek hayal kırıklığı yaşamaktadır. Bu kişiler arzu ve

isteklerini denetleyemediğinden, okul ve iş hayatında yoğun konsantrasyon gerektiren durumlarda başarılı olamazlar (Şendil, 2003).

İzin verici tutumla yetişen çocuklar bencil davranışlar sergilemektedir. Her zaman başkalarının ilgi ve dikkatini kendi üzerinde toplamaya çalışırlar. Bu tarz davranışları da sosyal ortamlarda uyum sağlamalarını zorlaştırır. Bu tutum genellikle geç anne- baba olmuş, tek çocuklu ailelerde görülmektedir (Yavuzer, 2015).

2.2. Erken Dönem Anne Çocuk İlişkileri

2.2.1. Annenin Kapsayıcı İşlevi

Annenin kapsayıcı işlevi, psikanalitik kuram bağlamında, Bion (1962) tarafından anne-çocuk arasındaki ilişkiyi tanımlama amacıyla geliştirilmiştir. Bion kuramında duygusal süreçleri, bazı matematik terimlerini kullanarak tanımlamıştır. Bion'a göre (1962), bebek doğumdan itibaren içsel (açlık, susuzluk, uykusuzluk) ve dışsal birçok uyarana (ses, ışık) maruz kalmaktadır. Bebek için yıkıcı olan bu uyaranlar "beta elemanları" olarak tanımlanmaktadır. İçsel ve dışsal bu uyaranlar bebeğin ruhsallığında bir rahatsızlığa neden olmaktadır ancak bebek henüz bu uyaranlarla baş edebilecek ruhsal aygıtı sahip değildir. Bebeğin bu uyaranlarla baş etmesi için annenin kapsayıcı işlevine ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Annenin bebeğin ihtiyaçlarını anlayabilmesi, fark etmesi ve dezorganize olmadan bu ihtiyaçları karşılaması gerekmektedir. Bebeğin iç dünyasında katlanamadığı ve anlamlandıramadığı, duygulanımlar ve yaşantılar annenin bu işlevi ile bir karşılık bulmuş olur. Anne doğru zamanda ve doğru biçimde bebeğin ihtiyaçlarını karşıladığında, bebek kötü hissetmesine neden olan rahatsızlıkların anne tarafından dönüştürüldüğünü fark ederek kapsandığını hisseder ve iyi nesne tasarımını oluşturur. Annenin bebeğinden aldığı bu yıkıcı unsurları dönüştürme durumu "alfa işlevi" olarak adlandırılmaktadır. Eğer annenin bu kapsama işlevi olmazsa bebeğin ruhsal yapılanması gelişmeyecek ve bebek bir anlam oluşturamadığı için boşluğa düşecektir. Bion, bebeğin beta elemanlarını annenin içeri alarak alfa unsurlarına dönüştürdükten sonra, tekrar bebeğe yansıtması durumunu, "annenin kapsayıcı işlevi" olarak tanımlamaktadır. Anne ile bebek arasındaki bu ilişkide bebek kapsanan, anne ise kapsayan olmaktadır (Akt: Alabay, 2017).

2.2.2. Tutma, Birincil Annelik Tasası, Yeterince İyi Annelik

Winnicott (1960) bebeğin dünyasında annenin yerini, "başlangıçta bebek yoktur" sözü ile anlatmaktadır ve bebeğin annesiz var olamayacağına vurgu yapmaktadır. Winnicott (1965) bebeğin sağlıklı gelişimi için kucaklayan bir çevrenin önemini vurgulamaktadır. Anne, bebeğin ihtiyaçlarını karşılırsa ve yeterince iyi bir tutma ortamı (holding environment) sağlırsa, bebek var olmaya devam etme hissini yaşamaktadır. Winnicott'un bu "tutma (holding)" kavramı, sadece fiziksel olarak bebeği tutma anlamında kullanılmaz. Aynı zamanda, annenin bebeği duygusal anlamda da tutmasını içermektedir (Winnicott, 1960). Winnicott'a göre bebek, her zaman düşünülemez bir kaygının kıyısındadır ve bebek bu kaygıyı annenin tutma işleviyle aşabilmektedir (Winnicott, 1971). Winnicott tutma kavramını, yeterince iyi anne kavramı ile bağdaştırmaktadır. Winnicott' a (1960) göre, yeterince iyi bir anne, bebeğin fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını fark ederek, kendisini bunlara uyarlayabilen kişidir. Yeterince iyi bir anne, güçlü bir nesne olduğundan, bebeğe güven duygusu hissettirir. Bu süreçte anne, tüm zihinsel yatırımını bebeğine yapmaktadır. Annenin, bebeğin ihtiyaçlarına dair sahip olduğu zamanlama, ön görüş, özveri ve empati bebeğin zihninde tüm güçlülük yanılsamasına neden olmaktadır. Bebekte oluşan bu tüm güçlülük yanılsaması, sağlıklı bir kendilik tasarımı için gereklidir.

Winnicott (1956) annenin hayatının merkezinde bebeğinin olduğu, bebeğin tüm ihtiyaçlarını anlayıp doğru bir şekilde ona karşılık verdiği bu sürecin normal delilik dönemi olduğunu ifade etmiştir. Bu dönemi, "birincil annelik tasası" olarak tanımlamaktadır. İlk zamanlarda annenin tüm yatırımı bebeğinedir, ancak zamanla anne hayatındaki diğer alanlara tekrar yatırım yapma ihtiyacı hisseder. Böylece bebeğin ihtiyaçları ilk zamanlarda olduğu gibi kusursuz bir biçimde karşılanmamaya başlar. Bu durum bebeğin tüm güçlülük yanılsamasının azalmasına, düş kırıklığı ve nefret hissi yaşamasına sebep olmaktadır. Eğer yeterince iyi anne, bebeğin hissettiği bu nefret duygusu karşısında yıkılmazsa, bebeğin sağlıklı bir benlik oluşturmasına destek olabilir (Winnicott, 2017). Aşamalı bir şekilde gelişen bu süreç sonucunda anne ile bebek arasında ayrışma, farklılaşma ve bireyselleşmenin gerçekleşmesi mümkün olmaktadır. Eğer birincil annelik meşguliyeti bebeğin olgunlaşma süreciyle birlikte azalmazsa, anne yeterince iyi anne olmaktan çıkar, aşırı koruyan ve nüfuz eden bir anne olur. Bu durum bebeğin tüm güçlülük yanılsamasından uzaklaşmasını

engeller. Böylece bebeğin bireyselleşme ve simgeleştirme kapasitesinin gelişimi engellenir (Winnicott, 2017).

2.2.3. Annenin Uyarı Kalkanı İşlevi

Freud, bebeğin ruhsal ve bedensel ihtiyaçlarının anne tarafından karşılanması durumunu "annelik bakım işlevi" olarak tanımlamaktadır. "Uyarı kalkanı" kavramı ise, dışarıdan gelen ve bireyin varlığını tehdit edecek güçteki yoğun uyarılma durumlarına karşı, canlıyı koruyan işlev olarak tanımlanmaktadır. Yaşamın ilk yıllarında, çocuğun benliği yeterince olgunlaşmadığı için uyarı kalkanı işlevini geliştiremez. Bu nedenle, çocuğun yerine annenin uyarı kalkanı işlevini yapması gerekmektedir (Freud, 2001). Annenin bu işlevi yerine getirirken, çocuğun otoerotizmine, arzusunun halüsinasyonuna ve babanın sürece dahil olmasına imkan sağlayan bir denge oluşturması gerekmektedir. Eğer nesne ilişkileri yetersiz olursa, uyarılma kalkanı oluşmazsa, bebek çift değerli ve aşırı yoğun bir yatırım geliştirir ve kendisini yatıştırır. Bebeğin saldırgan ve libidinal dürtüleri boşalım gerçekleştirmediğinden saldırganlık, tek başına kalan bebeğin kendisine geri dönmektedir (Zabcı, 2005).

2.3. Çocuklarda Ekran Bağımlılığı

2.3.1. Çocukların Medya Kullanım Sıklığı

Literatür tarandığında ülkemizde okul öncesi yaş grubu ve küçük çocuklarda medya kullanımıyla ilgili çok sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. TÜİK'in 2013 yılında paylaştığı rapor sonuçlarına göre 6-10 yaş arası çocukların bilgisayar kullanım oranı %48, internet %40, cep telefonu kullanım oranı ise %11'dir. Aynı raporda 6-10 yaş arası çocukların %95'i her gün televizyon izlemekle birlikte televizyon izleme süresi 4 saat üzerinde olan çocukların oranı ise %12 olarak saptanmıştır (TÜİK, 2013). Çelik'in çalışma sonucunda 4-6 yaş arası çocuklarda ekran kullanım süresi hafta içi 2 saat ve üzerinde olanların oranı %57,6 iken bu oran hafta sonu %76,3'e yükselmekteydi (Çelik, Özer ve Özcan, 2021).

Rideout'un Amerika'da yaptığı çalışma sonucuna göre 0-8 yaş arası çocukların akıllı telefon veya tablet kullanım süresi 2011 yılında 5 dakika iken bu süre 2013 yılında 15 dakikaya, 2017'de 48 dakikaya yükselmiş ve çocukların teknolojik araçları sahiplenme oranlarının belirgin bir artış eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen bir diğer veride ise 5-8 yaş grubunda

günlük ekran kullanım süresi 4 yıl içinde artış göstererek 140 dakikaya çıktığı belirtilmiştir (Rideout, 2017).

2011 yılından itibaren yürütülen bir diğer çalışmada ise 3-4 yaş arası çocukların %96'sının günde 2 saat televizyon izlediği, %40'nın günde 1 saat dijital oyun oynadığını, %53'ünün günlük internet kullanım süresinin 1 saatten fazla olduğu saptanmıştır. Yine aynı çalışmada bir günde yaklaşık 2 saat televizyon izleme, 1 saat dijital oyun oynama ve interneti günde 1 saatten fazla kullanma oranları 5-7 yaş aralığındaki çocuklarda sırası ile %95, %66, %79 iken; 8-11 yaş grubunda bu oranlar %95, %81, %94 olarak saptanmıştır. (Mares ve Pan, 2013).

2.3.2. Problemlili Medya Kullanımı ve Ekran Bağımlılığı

Televizyon ile başlayıp akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi giderek artan çeşitliliği ile dijital ekranlar kullanım alanlarının genişlemesiyle yaşamımızın vazgeçilmezleri olmuştur. Bu yoğun kullanım ekran bağımlılığı konusunu gündeme getirmiştir. Ekran bağımlılığının önemli unsurlarından biri ekran kullanım süresidir. Çocukların ekran kullanım süreleri ile ilgili Amerikan Pediatri Akademisinin bazı önerileri şöyle sıralanmaktadır; 18-24 aylıktan küçük çocuklar için sadece akraba veya diğer kişilerle görüntülü sohbet etmek amacıyla ekran kullanılabilir; aksi takdirde dijital medyadan kaçınılmalıdır. 18-24 ay arasındaki çocuklar için eğer kullanılacaksa mutlaka ebeveyn veya bakıcı eşliğinde eğitim programları veya yüksek kaliteli içeriklere sahip medya araçları kullanılabilir. 2-5 yaş arası çocuklar için ise günlük ekran süresi maksimum 1 saat olmalıdır (Radesky ve Christakis, 2016). Bu önerilere benzer nitelikte Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Bebek, Çocuk ve Ergen İzleme Protokolüne göre ise 2 yaşından küçük çocuklar için sıfır ekran süresi, 2-5 yaşındakiler için günde 1 saatten az ve 5-11 yaşları için ise günde maksimum 2 saat günlük ekran kullanım süreleri önerilmiştir (Çukurluöz, 2016).

Bağımlılık; bir nesneye, bir eyleme ya da bir kişiye karşı önlenemez istek, engellenemeyen yönelim ya da bir başka iradenin kontrolü altına girme olarak tanımlanmıştır (Çukurluöz, 2016). Griffiths (2021) bağımlılığın temel yapıtaşları olarak ruh hali değişikliği, tolerans, yoksunluk, çatışma ve nüksetmeyi sıralamıştır (Griffiths, 2021). Kişi bağımlısı olduğu şeyin tüm negatif yanlarına karşılık bu davranışını sürdürür. Günümüzden daha eski çalışmalar bağımlılığı özellikle alkol, uyuşturucu madde veya sigara ile araştırırken güncel çalışmalarda bağımlılık konusu

alışveriş, yemek yeme, egzersiz, kumar, internet, akıllı telefon, video oyunu gibi alanlarda da incelenmektedir (Sussman ve Moran, 2013).

Kardaras çalışmasında bağımlılık yapan madde veya davranışların beynin ödül merkezine kısa yoldan ve fazla miktarda dopamin akışını sağladığını, bu durumun ise kişinin kendi ürettiği dopaminde azalmaya neden olduğunu belirtmiştir. Üretilen dopaminin azlığı kişideki dopamin düzeyinin korunması için bağımlı kişiyi bağımlısı olduğu madde ya da davranışa yönlendirir. Sonuç olarak kısır döngü içerisinde kişi, bağımlılığının olumsuz sonuçlarını bilse de bu davranışını devam ettirmekten kendini alıkoyamaz hale gelir (Kardaras, 2018).

Diğer hastalıklarda olduğu gibi bağımlılık için de bazı risk faktörleri ve koruyucu etmenler mevcuttur. Çocukluk travmaları, ebeveyn kontrolünün yetersizliği, sosyal ilişkilerde ve öz kontrolde eksiklik ve düşük endorfin, dopamin, norepinefrin düzeyleri gibi bazı biyolojik faktörler bağımlılık için risk oluşturmakta iken, destekleyici ve denetleyici ebeveyn tutumu, sosyal becerilerde ve akademik alanda başarılı olma, öz kontrolün yeterli olması koruyucu faktörler olarak belirtilmiştir (Nida, 2014).

Çalışmamızın konusu olan ekran bağımlılığı ya da problemlili medya kullanımı ile ilgili literatür tarandığında bu kavramlar yerine araştırmalarda yoğun olarak internet, televizyon, video oyunu, bilgisayar ve akıllı telefon bağımlılığı konularının özellikle yetişkin yaş grubu ve adölesanlar üzerinde incelendiği görülmüştür. Sınırlı sayıda araştırma, çocukların bağımlılık yapıcı medya kullanımı sergileyip sergilemediğini değerlendirmiştir. Günümüzde dijital ekran kullanıcılarının tek bir medya aracı yerine gün içinde birçok farklı medya aracını kullandığı saptanmıştır. Çalışmamızda da tek bir medya aracı yerine tüm medya kullanımını kapsayacak ekran bağımlılığı teriminin araştırılmasının daha doğru sonuçlar vereceği düşünülmüştür. Ancak literatürde ekran bağımlılığının tanı kriterleri ve tanımı bulunmadığından literatürde yer alan internet, cep telefonu, dijital oyun ve televizyon bağımlılıklarından ayrı ayrı bahsedilecektir.

2.3.2.1. İnternet Bağımlılığı

İnternet çok farklı ve geniş olanaklara sahip olması yönüyle iletişim dünyasında devrim yaratmıştır. Dünyanın her yerinden kişiler arası haberleşmeye ve bilgi paylaşımına olanak sağlayan internet, günümüzde yaklaşık 4,5 milyar insan

tarafından kullanılan bir iletişim ağıdır (Leiner ve ark., 2009; Batıgün ve Kilic, 2011). TÜİK'in 2020 yılında yayınladığı Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırmasında 16-74 yaş grubundaki bireylerde internet kullanım oranı %79 olarak saptanmıştır. Bu oran bir önceki yıl verilerinde ise %75,3 olarak raporlanmıştır (TÜİK, 2020). Yine TÜİK'in 2013 yılındaki 6-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya çalışma raporuna göre 6-15 yaş grubu çocuklarda internet kullanım oranı %50,8 olarak belirtilmiştir (TÜİK, 2013). Bu denli yaygın ve yoğun kullanım beraberinde bağımlılık gibi bazı problemlere de yol açmıştır.

Günümüzde bağımlılıklar genellikle iki ana kategoride incelenmektedir. Bu kategorilerden birisi çok daha önceden tanımlanan madde bağımlılığıyken, diğeri ise davranışsal bağımlılık olarak tanımlanmıştır. İnternet bağımlılığı da alışveriş, kumar oynama gibi davranış bağımlılıkları arasında değerlendirilen dürtü kontrol bozukluğu olarak açıklanmaktadır (Göldağ, 2017). 2013'te güncellenen DSM-V'te internet bağımlılığı terimi yer almamış olup, DSM-V ek bölüm III'te ileri araştırmalar yapılması gereken tanılar arasında internet oyun oynama bozukluğu başlığı altında bu konuya yer verilmiştir (Aslan ve Yazıcı, 2020). İlk olarak Dr. Ivan Goldberg internet bağımlılığı terimini 1995'te kullanmış, Dr. Kimberley Young konuyla ilgili ilk vaka örneğini Amerika'da sunmuş ve internet bağımlılığının karakteristik özelliklerini şu şekilde sıralamıştır (Li ve Chung, 2006; Bozkurt, Şahin ve Zoroğlu, 2016):

1. İnternet ile ilgili zihinsel uğraşta artma (devamlı olarak interneti düşünme, internette yapılması planlanan bir sonraki etkinliği düşünme ve hayalini kurma)
2. İnternet kullanma ihtiyacı hissedilen sürenin giderek artması
3. İnternet kullanımını kontrol etmeye veya azaltmaya yönelik başarısız girişimlerin olması
4. İnternet kullanımının azaltılması veya bırakılması halinde çökkünlük, huzursuzluk, kızgınlık hissedilmesi
5. İnternet kullanma süresinin başlangıçta planlanandan daha uzun sürmesi
6. Fazla internet kullanımı nedeniyle aile, akademik ve sosyal çevreyle sorunlar yaşama, kariyer veya eğitim ile ilgili fırsatları tehlikeye atma veya kaybetme

7. İnternet kullanım süresi konusunda aile, terapist, arkadaşlar ya da başkalarına yalan söyleme
8. İnterneti olumsuz duygulardan ya da problemlerden uzaklaşmak için kullanma

Young'ın çalışması sonrası internet bağımlılığı konusunda 1999 yılında Griffiths, 2001 yılında Davis, Beard ve Wolf, 2003 yılında Shapira ve arkadaşları, 2005 yılında Ko ve arkadaşları, 2008 yılında Gentile ve arkadaşları, 2010 yılında Tao ve arkadaşları gibi birçok araştırmacı problemlili internet kullanımı ya da internet bağımlılığı olarak farklı başlıklar altında farklı tanı ölçütleri tanımlamıştır (Akt: Aslan ve Yazıcı, 2020).

Ülkemizde ise 2007 yılında Ceyhan ve arkadaşları, 2008 yılında Balta ve Horzum, 2009 yılında Kayri ve Günüç, 2010 yılında Kesici ve Şahin, 2011 yılında Şahin ve Korkmaz, 2014 yılında Eşgi, 2016 yılında Kutlu ve arkadaşları, 2017 yılında Dinç “Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeği”, “İnternet Bağımlılık Testi”, “Özgül İnternet Bağımlılığı” gibi farklı isimlerde ölçekler geliştirmiş veya uyarlamışlardır (Eşgi, 2014; Horzum ve ark., 2008). Geliştirilen bu ölçeklerin çoğunluğu yetişkinlere yönelik olmakla birlikte görece az kısmı ise ergenler üzerinde uygulanmak için hazırlanmıştır. Bunun dışında Eşgi'nin 2014 yılında Türkçe'ye adaptasyonunu yaptığı “Aile ve Çocuk İnternet Bağımlılığı Ölçeği” 12-17 yaş çocuklarda internet bağımlılığını araştırmaya yönelik olan bir ölçek olup literatür tarandığında 12 yaş altında bağımlılığı belirleyen başka bir ölçeğe rastlanmamıştır (Eşgi, 2014). Çalışmalarda benzerlikler olsa da ne ülkemizde ne de yurt dışında internet bağımlılığıyla ilgili tanı kriterleri ve sınıflandırılmasında ortak bir görüş sağlanamamıştır. Araştırmalarda kullanılan ölçeklerin farklı olması; çalışmalar sonucunda bulunan internet bağımlılığı veya problemlili internet kullanımı prevalansının da farklı sonuçlanmasına neden olmaktadır. Dünya genelinde 2012 yılında yapılan bir çalışmada internet bağımlılığı prevalansının %0,3 ile %38 arasında değişmekte olduğu raporlanmıştır (Cash ve ark., 2012). Ülkemizde yapılan araştırmalarda ise bu oran 2009 yılında Cömert ve Ögel'in çalışmasında %4,5, Balcı ve Gülnar'ın çalışmasında %23,2, Kayri ve Günüç'ün çalışmasında %11,5, Doğan'ın yaptığı çalışmada %12,6, Topal ve arkadaşlarının çalışmasında %10 olarak bulunmuştur (Cömert Tarı ve Ögel, 2009; Balcı ve Gülnar, 2009).

2.3.2.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı

Günümüzde fonksiyonlarının oldukça artmasıyla birlikte iletişim dışında da internet ve mobil uygulamalar sayesinde birçok işleve sahip olan akıllı telefonlar, artan kullanımları sonucu problemleri davranışlara da yol açmaktadır. Bu davranışlar; cep telefonunu sürekli kontrol etme, telefonda uzaklaşmama, uzaklaştığı zaman ise anksiyetesinde artma, fazla kullanım nedeniyle uykusuz kalma, sosyal uyumun azalması ve iletişimden kaçınma ile yoksunluk belirtileri gösterme olarak sıralanmıştır (Kim, 2013; Kuyucu, 2017).

2018 yılında Dünya’da cep telefonu kullanım oranı 5,1 milyar olarak raporlanmıştır (Kemp, 2018). Ülkemizde ise akıllı telefon kullanım oranı %77 olarak saptanmıştır (Kuyucu, 2017). İnternet bağımlılığında olduğu gibi cep telefonu bağımlılığında da araştırmacılar tarafından değişik isimlerde çeşitli ölçekler geliştirilerek çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan birkaçı 2005 yılında Bianchi ve Phillips’e ait olan “Problemleri Mobil Telefon Kullanım Ölçeği”, 2013 yılında Kwon ve arkadaşları tarafından geliştirilen “Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği”, 2014 yılında Kim ve arkadaşlarının geliştirdiği “Akıllı Telefon Bağımlılığına Yatkınlık Ölçeği” örnek olarak gösterilebilir (Bianchi ve Phillips, 2005). Bu ölçeklerin Türkçeye adaptasyonu sağlanarak ülkemizde de çalışmalar yapılmıştır. TÜİK’in 2013 yılındaki raporunda 6-15 yaş grubundaki çocuklarda cep telefonu kullanım oranı %24,3 saptanmış, cep telefonu kullanan çocukların ortalama cep telefonu kullanmaya başlama yaşı 10 iken, 6-10 yaş grubunda ortalama başlama yaşı 7, 11-15 yaş grubunda ise 11 olarak raporlanmıştır. Cep telefonu kullanım amaçları arasında ilk sırayı %92,8 ile konuşma alırken, bunu %66,8 ile oyun oynama, %65,4 ile mesajlaşma ve %30,7 ile internete girme olduğu raporda belirtilen sonuçlar arasındadır (TÜİK, 2013).

11-18 yaş grubunda İngiltere’de yapılan bir çalışmada akıllı telefon bağımlılık oranı %10, 15-19 yaş arası kişilerde İsviçre’de yapılan bir çalışmada ise bu oran %16,9 olarak bulunmuştur. Her iki çalışmada da katılımcıların yaşı düştükçe bağımlılık eğiliminin arttığı belirtilmiştir (Haug ve ark., 2015; Lopez-Fernandez ve ark., 2014).

Ülkemizde ise akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili kısıtlı sayıda çalışmaya rastlanmış olup bunlardan birine 2017 yılında Sanal ve Özer’in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma örnek gösterilebilir. Araştırma sonucunda öğrencilerin

%30,6'sının akıllı telefon bağımlılığı riskinin yüksek olduğu vurgulanmıştır (Sanal ve Özer, 2017). 2017 yılında üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer çalışmada ise katılımcıların %54'ünde akıllı telefonda uzak kalma korkusunun olduğu tespit edilmiştir (Erdem ve ark., 2017).

2.3.2.3. Bilgisayar ve Dijital Oyun Bağımlılığı

Bilgisayar ve internet sağladıkları birçok imkânlar sayesinde günümüzde ilgi odağı olmuştur. Dijital oyunlar ise internet ve bilgisayarın kullanım amaçları arasında önemli bir yeri kaplamaktadır. Özellikle çocuk ve adölesan yaş grubunda dijital oyunların yoğun olarak oynanması ekran kullanım sürelerinde belirgin artışlara neden olmaktadır. Dünya genelinde dijital oyun oynayan kişilerin sayısı 2 milyar üzerinde olarak raporlanmıştır (Erdem ve ark., 2017). Diğer medya araçları bağımlılıkları gibi dijital oyun bağımlılığı da oldukça araştırılan ve üzerinde çalışılan bir konu haline gelmiştir. Ancak diğer teknolojik araç bağımlılıklarından farklı olarak DSM-V'te kendine yer edinmiştir. DSM-V'te ek bölüm 3 kısmında ileri düzeyde araştırma yapılması önerilen psikolojik bozukluklar başlığı altında "internet oyun oynama bozukluğu" tanı kriterleri açıklanmıştır (Adanır ve ark., 2016). Bu kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

1. Zihnin sürekli oyun oynama ile meşgul olması (geçmişte oynadığı oyunları düşünmek, bir sonraki oyun oynayacağı zamanı düşünmek, kişinin yaşamındaki temel aktivitenin oyun oynama olması)
2. İnternet oyunu oynamadığında gelişen yoksunluk belirtileri (irritabilite, anksiyete ya da üzüntü)
3. Tolerans geliştirilmesi (internet oyunları oynama süresinin sürekli artması)
4. İnternet oyunları oynamayı bırakmaya yönelik başarısızlıkla sonuçlanan girişimlerde bulunulması
5. Kişinin yaşamındaki keyif aldığı diğer etkinliklerin yerini dijital oyun oynamanın alması
6. Yol açtığı problemlere rağmen oyun oynamayı sürdürmek
7. Oyun oynanan süre hakkında aile bireyelerine, arkadaşlara, terapisteye ya da başkalarına yalan söylemek
8. Olumsuz duygudurumdan (suçluluk, umutsuzluk, kaygı gibi...) kaçınmak için oyun oynamak

9. İnternet oyunlarını oynuyor olmaya bağlı fırsat olarak değerlendirilebilecek önemli imkânları kaçırmak, ilişkilerini kaybetmek

Konuyla ilgili birçok araştırmacı tarafından farklı ölçekler geliştirilerek, farklı başlıklar altında (patolojik oyun oynama, problemlili oyun oynama, dijital oyun bağımlılığı, internet oyun bozukluğu, video oyun bağımlılığı, kompulsif oyun oynama, bilgisayar oyun bağımlılığı gibi) aynı konu irdelenmiştir (Erdem ve ark., 2017).

Ölçeklerde benzer kriterlerden bahsedilse bile oyun oynama bağımlılığına yönelik standart bir ölçme aracının bulunmaması ve sosyo-kültürler farklılıklar yapılan çalışmalarda dijital oyun oynama prevalansında farklı oranlar ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Avustralya, Çin, Singapur, Norveç, Tayvan, Almanya gibi ülkelerde yapılan çalışmalar sonucunda dijital oyun bağımlılığı prevalansının %0,6-%15 arasında olduğu saptanmakla birlikte özellikle Asya ülkelerinde bağımlılık oranlarının ciddi artış eğiliminde olduğu belirtilmiştir (Irmak ve Erdoğan, 2015). 14-17 yaş grubundaki kişiler üzerinde yedi Avrupa ülkesinin dâhil olduğu bir diğer araştırmada katılımcıların %1,6'sının DSM-V'teki dijital oyun bağımlılığı ölçütlerini karşıladığı, %5,1'inin de riskli grupta olduğu sonucuna varılmakla birlikte Amerika'da bu oranın %15'lere kadar arttığı belirtilmiştir (Nazlıgül ve ark., 2018).

Ülkemizde bu konu ile ilgili çalışma sayısı yetersiz olmakla birlikte Konya'da 7-17 yaş çocuklarda yapılan bir çalışmada bağımlılık sınırında olan çocuk oranı %12,1 bulunmuş, lise öğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada ise oyun bağımlısı öğrenci oranı %9,4 olarak saptanmıştır (Irmak ve Erdoğan, 2015; Usta, 2016).

2.3.2.4. Televizyon Bağımlılığı

İcat edildiği zamandan günümüze birçok medya aracı üretilse de televizyon hala en yaygın kullanım oranına sahip kitle iletişim aracı olmayı sürdürmektedir (Güler, 2012). Dünya'da 1936 yılında İngiltere'de ilk düzenli televizyon yayını başlamış, ülkemizde ise ilk defa 1968 yılında televizyon evlerde izlenmeye başlanmıştır (Balantekin, 2009).

Yapılan çalışmalarda İngiltere'de günlük televizyon izleme süresi ortalama 5 saat iken Amerika'da 8 saat, Türkiye'de ise 3 saat 34 dakika olarak saptanmıştır (RTÜK, 2018). TÜİK'in 6-15 yaş çocukların bilişim teknolojileri kullanımı ile ilgili

2013 yılında yayınladığı raporda 6-15 yaş aralığındaki çocukların %92,5'i hemen her gün TV izlemekte iken bu oran 6-10 yaş grubundaki çocuklarda %94,8 ve 11-15 yaş grubu çocuklarda ise %90,2 olarak saptanmıştır. Günde ortalama dört saatin üzerinde TV izleyen çocukların oranı 6-15 yaş grubunda %12 iken, 6-10 yaş grubunda %12,5, 11-15 yaş grubu çocuklarda ise %11,6'dır (TÜİK, 2013).

Televizyon izleme süresinin giderek artmasıyla beraberinde getirdiği problemleri vurgulayan çalışmaların sayısı zamanla artmış olmasına rağmen televizyon bağımlılığının varlığıyla ilgili net bir kanıya varılamamıştır. 1990 yılında yapılan bir çalışmada Amerikalı bir kişinin günde 2-3 saat olan televizyon izleme süresinin normal olarak değerlendirilebileceği, buna karşılık 1956 yılında Horton ve Wohl tarafından yapılan araştırmada ise televizyon izleme süresinden ziyade patolojik televizyon izlemenin kişinin günlük yaşamındaki işlevlerini azaltması ve ilişkilerini etkilemesi halinde ortaya çıkabileceği savunulmuştur. 1986 yılında Signorielli tarafından yapılan çalışmada ise günlük televizyon izleme süresinin 4 saat ve üzerine olduğu kişilerde aşırı kullanımın söz konusu olabileceği belirtilmiştir (Usta, 2016).

Kubey tarafından televizyon bağımlılığı kriterleri şu şekilde sıralanmıştır; Televizyon ile çok fazla vakit geçirme, planlanan süreden daha fazla süre televizyon izleme, televizyon izlemeyi bırakma denemelerinde birçok kez başarısızlık elde etme, televizyon izlemek için işlevselliğinden ödün verme ve ilişkilerinde zarar görme, televizyon izlemediğinde yoksunluk semptomları gösterme (Akt: Balantekin, 2009).

Literatür tarandığında televizyon bağımlılığı ile ilgili fazla sayıda araştırma bulunamamakla birlikte Sussman'ın 2013 yılında yaptığı çalışmada Amerika toplumunda televizyon bağımlılığı görülme oranlarının %5 ile %10 arasında olduğu saptanmıştır. Ülkemizde ise 2009 yılında yapılan çalışmada katılımcı öğrencilerin %18,7'sinin problemleri televizyon kullanımına sahip olduğu bulunmuştur (Akt: Balantekin, 2009).

2.4. Sosyalleşme

Literatürde, sosyalleşmeye dair tanımlamalar bulunur. Sosyalleşme çocuğun büyüdüğü kültür içerisinde, yetkin işleyişi için gerekli beceriler, davranış kalıpları, değerler ve motivasyonların öğretildiği süreçtir (Maccoby, 2015). Kağıtçıbaşı (2017) sosyalleşmenin, insan yavrusunun sosyal bir varlık haline gelmesi anlamına geldiğini

belirtir. Bununla birlikte sosyalleşmenin uzun vadede amacı, çocuğun toplumun bir üyesi haline gelmesidir. Sosyalleşme, edilgen olarak değil, çocuk ve onu yetiştirenler arasında aktif bir etkileşim olarak görülür. Arnett (1995) ise sosyalleşmeyi, insanların içinde yaşadıkları sosyal dünyanın inançlarını ve davranışlarını edinme süreci olarak tanımlamıştır.

Çocuğun sosyalleşirken benlik bütünlüğüne erişebilmesinde etkili olan birçok faktör bulunmaktadır. Bireyin kendine yönelik düşünceleri ve ümitlerinin yanında hayatında yer alan birincil derecede önem taşıyan insanların (ebeveynler, akran grupları, öğretmenler) fikirlerinden ve bu insanların kendine karşı olan tavırlarından etkilenmesi, bireyde benlik kavramını ortaya çıkarır (Yavuzer, 2015: 17). Çevrenin beklentileri ile düşüncelerini şekillendirip benlik algısı oluşturan çocuk üzerinde anne-baba, öğretmenler, akran grubu ve çocuğun çevresini oluşturan insanların önemi göz ardı edilemez. Birey, çevre etkisi ile düşük ya da yüksek benlik algısı geliştirmektedir. Düşük benlik algısı geliştiren bireyin psikolojik sorunlar yaşayacağı bilim insanlarınca dile getirilmektedir. Bu sebeple çocukluktan itibaren bireyin benlik algısının ve yapabileceklerine inancının yüksek olabileceği koşullar sunulmalı, çocuğun her olumsuz yaşantısında içe kapanık bir insan olarak yetişmesinin önüne geçebilmek adına sosyalleşebilmesine olanak sağlanmalıdır. Bu sebeple sosyalleşmenin eğitimle olan sıkı ilişkisi göz önünde bulundurulursa; çocuğun eğitim ve öğretimi açısından, anne-baba ile diğer sosyalleşmeye etkili olan kurumlara önemli görevler düşmektedir (Kağıtçıbaşı, 2017).

2.4.1. Aile İçerisinde Çocuğun Sosyalleşmesi

Çocuğun sosyalleşmesinde etkili olan birçok unsur bulunur. En önemli unsurlardan birisi ailedir (Ceylan, 2017). Psikoloji biliminin diğer alanlarında olduğu gibi ailenin çocuğun sosyalleşmesine katkısı, çoğunlukla Batı toplumundaki aileler ile yapılan çalışmalara dayanır (Yağmurlu ve ark., 2009). Aile ortamı, çocuğun sosyalleşmesi için en önemli ortamdır. Çocukların erken yaşlardan itibaren destek ve fiziksel/duygusal olarak karşılanması için ailelere bağımlıdır (Parke ve Buriel, 2008). Ailede sosyalleşme göz önüne alındığında sadece anne-babayı değil, aynı zamanda geniş aileyi özellikle kardeşleri ve büyükanne-büyükbabaları dahil etme önemlidir. Roland (1988) dünyanın pek çok yerinde tipik bir kalıp olan, örneğin Hindistan'da, yeni bir eşin, kocasının anne ve babasının yanı sıra erkek kardeşlerinin, eşlerinin ve çocuklarının da yaşadığı bir eve taşınmasından bahsetmiştir. Buna göre genç bir

çiftin çocuğu olduğu zaman büyükanne büyükbaba, sadece doğrudan çocukla etkileşimde değil, anne-babaları eğitmede de önemli bir role sahiptir (Akt: Ceylan, 2017).

Bunlarla birlikte aile uygulamalarının kültürün değerlerini yansıttığını ve aktardığını bilmek de önemlidir. Bir kültürde yer alan ebeveyn-çocuk ilişki modellerinden diğer kültürlerdeki ilişkilere genelleme yapılamadığı görülür. Sonuç olarak ebeveynliği her kültürde farklı şekillerde incelemek gerekir (Yağmurlu ve ark., 2009).

Tüm bunlarla birlikte aile içerisinde sosyalleşme, anne ve babaların çocuklarına yönelik beklenti ve istekleri, ileride nasıl bir yetişkin olmalarını istedikleriyle de ilgilidir (Şahin, 2014).

2.4.2. Sosyalleşmeye Dair Kuramsal Yaklaşımlar

Maccoby'e (1992) göre davranışçılık ve psikanalitik yaklaşımları, çocukların sosyalleşmesi hakkında neyin önemli olduğunu kapsayan büyük teorilerdir. Her iki teori için de, öncelikle anne-baba kontrolü ve öğretimi yoluyla, yetişkin kültürünün her yeni nesil çocuğa verildiği görülür (Ceylan, 2017).

2.4.2.1. Davranışçılık Kuramı

İlk temel teori davranışçılıktır. Klasik ve araçsal koşullandırma ilkeleri, çocukların gerekli davranış biçimlerini öğrendiği süreçleri belirtme olarak görülür. Anne-babalar ise çocukların ne öğreneceklerine dair gündemi belirleyen, istenilen davranışları güçlendirecek cezaları ve ödülleri uygulayan ve istenmeyen davranışları yok eden temel kişilerdir (Ceylan, 2017).

2.4.2.2. Psikanalitik Kuram

Maccoby (1992) ikinci temel teorinin, 1900'lü yılların başında son derece üzerinde durulmuş olan psikanalitik yaklaşım olduğunu belirtir. Psikanalitik yönelimli teorisyenler, çocukların erken çocukluk yıllarına, sosyal kontrol altında getirilmesi gereken ilkel dürtüyle donatılmış olarak girmiş olduklarından bahseder. Bu teorinin birçok elementi sosyalleşme süreci ve anne-babaların rolüyle ilgilidir. Temel ifadelerin bazıları, erken çocukluğun önemi ve anne-baba uygulamalarının her dönemde çocuğun deneyimlerinin niteliğini belirlemekte ve bu deneyimlerin uzun vadeli sonuçlarının ne olacağını belirlemede önemli olduğuyla ilgilidir. Bu

temel ifadeler, sosyalleşme araştırmalarını etkileyen ana konular olarak görülür (Kağıtçıbaşı, 2017).

Sosyalleşmeye dair kuramların yanı sıra araştırmacılar hedeflerin içeriklerini de araştırmışlardır. Sosyalleşme kuramları, çocuğun sosyalleşmesine dair farklı teoriler, yaklaşımlar olarak tanımlanırken, sosyalleşme hedefleri anne-babaların ilerde çocuklarında görmek istedikleri özellikler ve beklentilerle ilgili hedefler olarak tanımlanır. Birtakım araştırmacıların sosyalleştirme hedeflerini bazı durumlara (zamanlara, kişilere vb.) göre sınıflandırdıkları görülmektedir (Ceylan, 2017).

2.4.3. Kısa ve Uzun Süreli Sosyalleştirme Hedefleri.

Kuczynski'e (1984) göre sosyalleştirme hedefleri kısa süreli ve uzun sürelidir. Kısa süreli sosyalleştirme hedefler, anne-babaların çocuklarının hemen göstermelerini istedikleri davranışlar olarak tanımlanırken, uzun süreli sosyalleştirme hedefleri anne babaların çocuklarının farklı yer ve zamanlarda göstermelerini istedikleri davranışlar olarak tanımlanır (Akt: Yağmurlu ve ark., 2009).

Kısa süreli ve uzun süreli sosyalleştirme hedefler, anne-babaların çocuklarının davranışlarını etkileme stratejisidir. Kısa süreli sosyalleştirme hedefler, genellikle anne-babaların varlığında bir rica veya yasağa uymadır. Uzun süreli sosyalleştirme hedefler ise anne-babaların yokluğunda veya gelecekteki başka ortamlarda sürdürülen uyumluluktur (Kağıtçıbaşı, 2017). Buna göre kısa süreli sosyalleştirme hedeflerine, çocuğun ebeveynlerine yardım etmesi örnek olarak verilirken, uzun süreli sosyalleştirme hedeflerine ise, çocuğun ilerde yetişkin olduğunda hem özel hem de meslek hayatında kendi ayakları üzerinde durabilen biri olması örnek olarak verilir.

2.4.4. Ebeveyn, Çocuk ve İlişki Merkezli Sosyalleştirme Hedefleri

Dix (1992) ebeveyn-merkezli hedefler ve çocuk merkezli-hedeflerin iki türü olan çocuğa önemli bir değer veya ders öğretme anlamına gelen sosyalleştirme hedefleri ve pozitif duyguları desteklemek için çocuğun duygusal ihtiyaçlarını doyurma anlamına gelen empatik hedefler olduğundan bahsederek, sosyalleştirme hedeflerini üç kategoriye ayırır (Atk: Ceylan, 2017). Grusec ve Goodnow (1994) ise aile üyeleri arasında yakın ve uyum bağlarını büyötmeye dayalı ilişki merkezli hedeflerden bahseder. Ebeveyn-merkezli hedefler, anne-babaların çocuğun gerçek ve istenen davranış arasındaki tutarsızlığa odaklandığından, olumsuz duygulara neden

olabilir. Çocuk merkezli-hedeflerin etkili bir biçimde olması için anne-babaların mantıklı ve açık bir biçimde açıklamalar yapabilecek kadar sakin kalmaları gerekir. İlişki merkezli-hedefler ise, pozitif duygusal durumların yaşanmasının muhtemel olduğu, çocuğuyla birlikte olumlu bir şekilde ilgilenmek isteyen anne-babayı yansıtır (Akt: Sümer, 2017).

Ebeveynmerkezli hedeflere, çocuğun davranışlarını kontrol etmek için güç kullanılması, çocuk merkezli-hedeflere çocuğa sorumluluk öğretmek, ilişki-merkezli hedeflere ise anne ve babaların çocuklarına sıcak ve sevecen olmaları örnek verilebilir.

2.4.5. Baumrind'in Sosyalleşme Süreçleri

Baumrind'e (1980) göre sosyalleşme, çocukların gelişmesi, iç görü, eğitim ve taklit sayesinde, onların kültüre adaptasyonu ile birlikte alışkanlık ve değerler kazanması olan yetişkinlerin başlattığı bir süreçtir. Baumrind, sosyalleşen çocuk için kişisel bütünlüğü koruyorken başkalarının gerekli taleplerine uymak, ebeveyn rolünün kilit bir elementi olduğunu ifade eder (Akt: Okumuş, 2014).

Baumrind (1980, 1991) çocuğun yaşadığı kültürün ve ailenin değerlerine göre büyütülmesi olarak adlandırılan sosyalizasyon sürecinin iki boyutta meydana geldiğini belirtir. Birincisi, toplumun çocuktan ne istediği ya da nasıl olmasını beklediğiyle ilgilidir. Birinci boyutu, Baumrind ve onu izleyen araştırmacılar sosyalizasyon hedefleri doğrultusunda çocuğa uygulanan disiplin ya da kontrol terimleriyle açıklar. İkinci boyut ise, toplumun çocuğa ne verdiğiyle ilgilidir. İkinci boyut, anne-babaların çocuğa yönelik sıcaklık, duyarlılık ve kabul düzeyidir. Buna göre Baumrind bu iki temel boyutu ele alarak demokratik, otoriter ve izin verici anne-babalık tarzlarını öne sürmüştür (Akt: Sümer, 2017).

Bunlarla birlikte sosyalleşme süreçleri, çocuğun doğal ve sosyal gerçeklerini zorlayan durumları kabul etmesini ve uyum sağlamasını gerektirir. Doğal gerçekler, onların sağlıklarını ve güvenliklerini etkileyen durumlardır. Sosyal gerçekler ise, kıtlık, karşıtlık ve belirsizliği kapsayan daha soyut durumlardır. Sonuç olarak Baumrind'in, sosyalleşme sürecini dinamik olarak gördüğünden söz edilmiştir (Akt: Okumuş, 2014).

2.4.6. Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Göre Sosyalleşme Sonuçları

Çocuk yetiştirme tutumlarına göre farklı sosyalleşme sonuçları bulunur. Çocuğun sosyalleşmesi yönünden bakıldığında, demokratik tutum en iyi sonuç veren anne-baba tutumudur. Bu durumda, anne-baba-çocuk arasında iyi bir iletişim ortamının olması büyük önem taşır. Otoriter tutuma sahip anne-babalarla yetişen çocukların sosyal ilişkileri problemlili olabilir. Baskı altında olduklarından dolayı kendilerine güven duymamaları ve fikirlerini söylememeleri gibi durumlar yaşanabilir. Koruyucu tutum ise, çocuğun sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu etkide, çocuğun kendisini geliştirme imkânı bulamaması önemlidir. Sonuç olarak, çocuğun kendisinin yapması gereken işleri anne-babası yaptığı için çocuğun kendini geliştirmesi engellenebilir (Ceylan, 2017).

2.4.7. Sosyalleşmeye Etki Eden Faktörler

Bireyin sosyalleşmesine etki eden faktörleri sınırlandırmak çok zordur. Çünkü bireyin iletişime ve etkileşime geçtiği birden fazla durum vardır. Bu durumlar bireyin kimlik oluşumunu etkilediği gibi yaşam boyu öğrenme süreciyle devam etmektedir. Öğrenme ile sosyalleşme paralel ilerlemektedir.

2.4.7.1. Aile

Çocuk gelişiminde; kalıtsal özelliklerle birlikte; sosyolojik, psikolojik ve kültürel alanlarda ailenin sayısız fonksiyonu vardır. Bu da gösteriyor ki ailenin çocuk üzerindeki en önemli işlevlerinden biri, onların sosyalleşmelerine etki etmeleridir. Okul çağına gelmeden çocuğun sosyalleşmesinde başat rolü üstlenen aile, çocuğun hayatında merkez noktasıdır. Dünyaya savunmasız gelen bebekler ise yaşamlarını devam ettirmede tamamen aile bireyelerine bağımlıdır(lar). Aile; çocuğun hayatında en önemli ve temel sosyalleşme mekânı olmakla birlikte, çocuğun sosyal ve kültürel şemasının genişleyip oluşumunu tamamladığı doğum yeridir. Modern toplumlarda kritik değişikliklere maruz kalan aile yapısı bazı fonksiyonlarını kaybetmiş olmasına rağmen günümüzde toplumsal yapının en önemli unsuru olmaya hâlâ devam etmektedir. İçinde yaşanan toplumun kural ve ilkelerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasına uyum sağlama ve bireyler tarafından içselleştirilen bu ilkelerin sürekliliğinin sağlanması, ebeveyn-çocuk ilişkisine dayanmakla beraber sosyalleşme kavramını ifade etmektedir. Zira toplumsal görev ve kurallar sosyalleşmede ilk derece etkili olan ebeveynler tarafından çocuklara aktarılır. Bu sebeple çocuğun

sosyalizasyon sürecinin başlangıç çizgisini aile oluşturur. Çocuğun hayata tutunabilmesi adına toplumsal kuralları öğrenmesi ve var olan değer, kültür etkisiyle kişiliğinin gelişmesi, toplumsal yapının sahip olduğu dini öğretileri öğrenmesi aile içinde gerçekleşir (Akt: Okumuş, 2014: 437).

2.4.7.2.Ekonomi

Eskicumalı ve Eroğlu (2001: 171)'na göre ebeveynlerin eğitim düzeyi, çocuklarına sundukları ortam ve yaklaşımları, ailedeki bireylerin iletişim şekli, sosyo-ekonomik durumdan ötürü çocukların ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi çocukların gelişim düzeylerini etkiler. Maddi ihtiyaçlar dışında manevi olarak sunulan ilgi, ihtiyaç ve güvenilir ortamın varlığı neticesinde çocukların kendini ifade etme hürriyeti gibi pek çok faktör de çocuğun her anlamda gelişimine fayda sağlamaktadır. Bu durumda ekonomik sistem çarkında ve başka sosyal kurumlarla da ilişki içerisine girerek bireyleri sosyalleştiren ekonomi kavramı; bir sosyalizasyon ajanı faaliyeti ile insanlara ekonomik kararlar aldırarak içinde yaşanılan toplumun harcama veya tüketim değerlerini, kural ve ilkelerini öğretip onların ekonomik hayatın içinde yer almalarını sağlamaktadır (Akt: Okumuş, 2014: 438).

2.4.7.3.Eğitim

Sosyalizasyon sürecinde önemli bir etken olan eğitim; bireylerin toplumsal hayata adapte olmasında, toplumdaki kural ve ilkeleri içselleştirip nasıl yaşanması gerektiğini öğretmesi açısından çok önemli rol oynamaktadır. Eğitim sosyoloji açısından yorumlandığında sosyalleşmenin özel bir alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgün, yaygın eğitim sistemi ve ekstra, örtük programlarla öğrenme sürecine giren çocuk için okul, aileden sonra en etkili kurumlardan biridir. Günümüzde belli program dâhilinde işleyiş gösteren okul, yapılandırıcı anlayış çerçevesindeki çalışmalarıyla etkin hale gelmiştir. Bu açıdan okul, çocuğu sosyalleştirmedeki işlevi sebebiyle belki de aileden sonra en baskın sosyalleştirme ajanı olarak kabul edilebilir. Hatta formal ve informal eğitimleri özünde barındırması sebebiyle eğitim, aile kurumunun sosyalleştirme işlevlerinin önüne geçebilmektedir. Bu durumda eğitimin sistematik ve kurumsal boyutunu ortaya çıkaran okul yapılanması, toplumun kültür mirasını ve değerlerini nesilden nesile aktarılmasında fonksiyonel özelliklere sahiptir (Akt: Okumuş, 2014: 438).

Çocukların gelişiminde en etkili kurumlardan biri olan okulda öğretmenler, çocukların eğitiminde rolleri olan önemli rehber kişilerdir. Öğretmenler eğitimde oyun, işbirliğine dayalı öğrenme modellerini ve çocuğun iletişime geçip pasif olmayacağı yöntemleri kullanarak onların sosyalleşmesinde önemli katkılar sağlayıp, derste işlenen metinleri daha eğlenceli ve zevkli hale getirerek çocukların aktif olarak derse katılmalarına katkıda bulunur. Okulda çocuk, farklı düzeyde gelişim göstermiş diğer bireylerle bir araya gelir. Öğretmen vasıtasıyla çocuk, farklı değerleri özümser ve içselleştirir. Böylelikle aile içerisinde başlayan sosyalleşme okul ve çevre ile devam etmiş olur (Şahin, 2007: 24).

2.4.7.4. Siyaset

Okumuş (2014: 438), sosyalizasyon sürecine etki eden faktörlerden biri olarak nitelendirdiği siyaset için; toplumun siyasal kaideleri ve uygulamaları kişilere öğretmekle sosyalleşmede etkili olduğunu belirtir. Yılmaz (2013: 321) ise planlı olarak siyasal sosyalleşme kavramından ilk defa bahsedenin siyaset bilimci Amerikalı Herbert Hyman olduğunu ve bu kavramı “Political Socialization” adlı eserinde kullandığını ifade ederek Hyman’ın siyasal sosyalleşme sürecini; kişilerin siyasal davranışlarının arkasında yetişkinlerin çocukluktan itibaren aile ve çevrede öğrendiği sosyal değerler ile kültürün yer alması ile siyasal sosyalleşme tanımlamasını yaptığını belirtir. Greenberg’e göre siyasal sosyalleşme, bireyin topluma egemen olan siyasal kültüre uyum sağlaması ve vatandaş rolünü üstlenmesidir. Bu sosyalizasyon süreci için ‘kültürel aktarım’ ifadesinin kullanılması uygun görülmektedir. Easton ve Dennis siyasal sosyalleşmeyi, toplum tarafından aktarılan bir süreç olarak tanımlanırken, Alkan ise siyasal sosyalleşmeyi; bireyin toplumla etkileşimi sonucu davranış, eğilim ve değerlerinde gelişim ve değişime uğraması süreci olarak nitelendirmiştir (Akt. Doğan 2005: 38-39).

2.4.7.5. Akran Grubu

Benzer ilgi, yaş ve çıkarılara sahip insanların oluşturduğu akran grubu sosyalizasyon sürecinde dikkat çeken bir diğer faktördür. Akran grupları, aile kadar olmasa da birey üzerinde sosyalleştirici etkisi bulunmaktadır (Akt: Okumuş, 2014: 438). Akran grupları, çocukların özellikle yaş ekseninde eşit bir ilişkiyi temsil ederken ebeveynler ile bu ilişki daha üst düzeye taşınmaktadır. Çünkü ebeveynler saygı ve sevgi gösterilen, güvenilir ortamları simgeleyen, yaş itibari ile sayılan ve sözüne itimat edilen kişilerdir.

Akran grupları, bireylerin çocukluktan itibaren başlayan ve ömür boyu devam eden, sosyalleşme ihtiyacını giderdiği sosyal bir gruptur. İnsanların etkileşim içerisinde bulunduğu her şey gibi akran gruplarının da kişiliğin gelişiminde katkısı olabilir ya da olumsuz sonuçlar doğurabilir. Özellikle ergenlik döneminde dikkat edilmesi gereken akran ilişkilerinin kişilik üzerinde ciddi etkisi bulunmaktadır. Bu sebeple bireylerin saygınlık, başarı elde etmesi, içinde bulunduğu arkadaş grubunun etkisi ile şekillenebilir. Kişilerin sosyalleşme sürecinin olumlu gelişme göstermesi, doğru seçilmiş arkadaş grubu ile doğru orantılı olmaktadır (Şahin, 2007: 24).

2.4.7.6.Dil

İnsan, içinde yaşadığı topluma, kültüre ve diline bağlılık sağladığı ölçüde sosyalleşmektedir. Toplumun değer, kültür, inanç, kaide ve kanunlarının öğrenilmesinde çok önemli olan, iletişimin en önemli ögesi olan dil; insanların dünyaya bakış açılarını şekillendirirken sosyal ilişkilerini geliştirmesi sebebiyle hayati değer taşıyan bir sosyalleşme aracıdır Okumuş (2014: 438). Batur (2014: 169)'a göre çocuklar, dil ve dile ait unsurları kültürel öğeler vasıtasıyla öğrenip bu öğrendiklerini eylemlerine yansıtarak sosyalleşebilmektedir. Okulda ana dilinin inceliklerini öğrenen çocuğun iletişimdeki rolü aktifleşir ve böylelikle çocuk sosyal değerlerini öğrenmiş olur. Bu da bireyin, kültür ve dil arasındaki etkileşime kayıtsız kalamayıp sosyalleştiğini gösterir.

2.4.7.7.Kültür

Tanpınar (2001: 83) kültürü: 'Tarihsel süreçlerde insanoğlunun doğasını ve şahsını yönetme biçimini öğrenmek amacıyla, tamamen kendi eliyle oluşturup yoğurduğu bir eserdir' şeklinde tanımlanmaktadır.

Topluma özgü değerleri içeren ve toplumsal dayanışmanın temelini oluşturan kültür, bireyleri sosyalleşme sürecinde etkilemektedir. İnsanın meydana getirdiği bu değerler insanlar arası ilişkilerden doğan olgulardır. İnsanın var olduğu yerde iletişimin ve sosyalleşmenin olmaması mümkün değildir. Bu sebeptendir ki kültür bir milletin geçmişten geleceğe iletişim vasıtasıyla aktardığı sosyalleşmenin önemli faktörlerinden biridir. Kültürel aktarımın gerçekleşmesi toplumun varlığı sayesinde mümkün olmaktadır. Toplumun ortak hayatını oluşturan kültürün kural ve normları, topluma aidiyet duygusu yaşayan ve yeni katılan bireylere sosyalleşme vasıtasıyla aktarılmaktadır. İnsan, toplumun var ettiği kuralları, koyduğu tavır, davranış ve

düşünme biçimlerini sosyalleşme vasıtasıyla öğrenmektedir. Bu sayede kişiler toplumdaki değer ve kültürle bütünleşerek içinde buldukları topluma uyum sağlaması daimî dönen bir çarkın mekanizmasını yansıtan sosyalleşme aşamaları ile mümkün olmaktadır Şahin, (2007: 18).

2.4.7.8. Toplumsal Çevre

Belli amaçlar doğrultusunda insanları bir arada toplayan toplumsal çevrede diğer kişilere karşı farklı rol ve statüler içerisinde bulunan birey, çevrede oluşabilecek her türlü değişimden etkilenir. Bir ülkede bir il nasıl ki diğer bir ilden farklıysa sosyal ve kültürel olarak da birbirinden farklı özellikler gösterir. Böylelikle insan bir başka kültür çevresinde etkilenir ve içinde bulunduğu kültürün değerlerini de aktarır. Her bireyin birbirinden farklı olması toplumsal çevreden etkilenme düzeyini de doğal olarak değiştirecektir (Batur, 2014).

Birey çevre ile kurduğu ilişkiler vasıtasıyla toplum içerisindeki kimliğini bulmaya çalışacaktır. Bu bağlamda çocuğun sosyal gelişiminde toplumsal çevrenin rolünü göz ardı etmemek gerekmektedir. Çünkü toplumsal çevre; çocuğun ilk sosyalleştiği çevre olan aileden sonra arkadaş, meslek, siyasi ve dini çevreler gibi bireyin sosyalleşmesine ve kişiliğinin oluşmasına imkân veren çeşitli çevreleri oluşturmaktadır. Bu da toplumsal çevrenin boyutlarını ve kişinin bu boyutlar içerisinde kendi ben'ini bulmaya çalıştığını göstermektedir (Yılmaz, 2013).

Görüldüğü üzere sosyalleşmeye etki eden faktörler, bireyin değişen çevresi ile genişleyip çoğalmaktadır. Çünkü birey iletişime geçtiği her an sosyalleşmektedir. Birey sosyalleştikçe öğrenmekte ve yeni duygu düşünceler üretmektedir. Bireyin sosyalleşmesinin ilk adımları daha dünyaya geldikleri anda başlar. Bu adımlar ilk evrede sosyalleşmenin olmazsa olmazı iletişime geçmekle mümkün olmaktadır (Yılmaz, 2013).

Çocuğun ilk sosyalleşme adımını ailede başlar ve bunu akran grupları, okul, çevre gibi diğer etkenler takip eder. Çocuk ailenin tutumuna göre ilk evreyi olumlu veya olumsuz atlatır. Bu sebeple özellikle anne ve babanın rolü önem arz etmektedir. Çocuk, anne ve baba statüsü karşısında düşüncelerini özgürce ifade edemezken aynı düzeyi temsil eden akran grupları içerisinde daha rahat bir tavır sergileyebilmektedir. Bu rahat ortamın çocuğun gelişimindeki etkisi ciddi boyutta önemlidir. Okul ise çocuğun toplum içindeki davranışlarına yön vermekle beraber

sosyal, ahlak, kişilik ve dil gelişimlerini ileri düzeye taşıyabilmektedir. Bu noktada öğretmenlerin anne ve babadan sonra ciddi sorumlulukları bulunmaktadır. Çevre ile beraber çocuk artık tamamen toplumun bir ferdi gibi davranıp buna uygun davranışlar geliştirecektir (Batur, 2014).

2.5. İlgili Çalışmalar

Literatür incelendiğinde çocuklarda görülen ekran bağımlılığı ve sosyalleşme değişkenleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Cho (2001) tarafından yapılan ergenlerin internet bağımlılığı ile aile ve okul geçmişi arasındaki ilişki çalışmasında da ebeveyn tutumlarında ortaya konan farklılık çocukların internet kullanımları üzerinde yordayıcı bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada baskıcı ve otoriter tutuma sahip ailelerde internet kullanım oranı demokratik aile tutumuna sahip kişilerden düşük bulunmuştur.

Çevik ve Çelikkaleli (2010) tarafından yapılan çalışmada da ergenlerin arkadaş bağımlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada demokratik ebeveyn tutumuna sahip ailelerde büyüyen çocuklarda internet bağımlılığı düzeyleri baskıcı ailelerde büyüyen çocuklardan yüksek bulunmuştur. Aynı çalışmada erkek bireylerin internetbağımlılık düzeyleri kızlardan yüksek bulunmuştur.

Çin’de 674 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada problemlili internet kullanımının özellikleri ve yordayıcıları araştırılmıştır. Araştırmada kız öğrencilerde internet kullanım sıklığı erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Aynı çalışmada erkeklerin dijital oyun bağımlılık düzeyleri ise kızlardan yüksek bulunmuştur (Huang ve ark., 2009).

Koçak ve Köse (2014) ergenlerde bilgisayar, oyun oynama alışkanlıkları ve sosyalleşme arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmada, Kütahya’da yaşları 13 ile 14 arasında değişen 365 çocuk ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda sosyal medya ortamlarında günlük kullanım süresi 2 saatten fazla olan çocuklarda, sosyalleşme sorunlarının meydana geldiği belirlenmiştir.

Benzer şekilde Tayvan da ilkököl öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada da erkek çocuklarda problemlili internet kullanım düzeyleri kız çocuklarından yüksek bulunmuştur. Aynı araştırmada erkek öğrencilerindeki uyku problemleri ile problemlili internet kullanım düzeyi arasında doğrusal anlamlılı ilişki tespit edilmiştir (Lan ve Lee, 2013).

Lauricella, Wartella ve Rideout (2015) çocuklarda medya kullanımını ve anne baba tutumlarının aracılılık rolüne ilişkin yaptıkları araştırmada, çocukların dört dijital medya cihazı (televizyon, bilgisayar, akıllılı telefon ve tablet bilgisayar) ile geçirdikleri zaman incelenmiştir. Çocukların ekran zamanı kullanımının çocuk ve ebeveyn faktörleri arasındaki etkileşimin bir sonucu olduğu ve ebeveyn tutumlarından büyük ölçüde etkilendiği belirlenmiştir.

Niedorys ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan ailedeki ilişkiler ve okul gençliği arasında internet bağımlılığının derecesi araştırmasında aile içi sorun yaşama düzeyi yüksek olan çocuklarda internet bağımlılılık düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada babası ölmüş olan çocukların internet kullanım düzeylerinde yüksek bulunmuştur.

Okumuş ve Parlar (2018) çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumlarına ilişkin yaptıkları araştırmada, İstanbul Üşküdar ilçesindeki ortaokullarda öğrenim gören 1097 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinde yüksek düzeyde sosyal medya kullanımının yaygın olduğu, genellikle evdeki mobil araçlar kullanılarak sosyal medyaya erişim sağlandığı, soysal medya kullanım sıklığı ve süresinin anne baba ilişkilerini olumsuz etkilemediği belirlenmiştir.

Aksoy ve Koçtürk (2019) tarafından yapılan ebeveyn tutumlarını algılama ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik yaptıkları araştırmada, Kırıkkale ilindeki bir lise son sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırma sonucunda, koruyucu anne baba tutumları ile internet bağımlılığı arasında anlamlılı ilişki meydana geldiği, ancak demokratik ve otoriter anne baba tutumları ile ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir.

Cengiz Saltuk ve Erciyes (2020) tarafından yapılan başka bir araştırmada da okul öncesi çocuklarda teknoloji kullanımına ilişkin ebeveyn tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumlarının teknoloji

kullanımı ile ilgili olarak daha baskıcı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca baskıcı tutum ve aşırı serbest bırakıcı tutuma sahip olan ebeveynlerin çocuklarında telefon, tablet ve bilgisayar kullanımlarının daha sorunlu olduğu belirlenmiştir.

Çelebi (2020) tarafından yapılan bir araştırmada oyun bağımlılığının sosyalleşme sürecine yönelik motivasyon üzerindeki rolü incelenmiştir. Araştırma sonucunda, çocukların kendilerini oyun ve sosyal medyaya bağımlı olarak görmedikleri, buna yönelik kaygı, depresyon, başarısızlık ve sorumlulukları ihmal gibi davranışlar sergilemedikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte sosyal medyanın kullanımının çocuklarda daha fazla arkadaş edinmeyi kolaylaştırdığı, sosyal etkileşimleri artırdığı, günlük sorunlardan uzaklaşarak kendilerini mutlu etmeyi sağladığı belirtilmiştir.

Çalapkulu ve Alp (2020) dijital ebeveynler ile çocukların sosyal medya kullanımı üzerindeki mahremiyet ilişkisine yönelik yaptıkları araştırmada, çocuklarda sosyal medya kullanım problemlerinden birinin mahremiyet olduğu, çocuklarda mahremiyet ve sosyal medya kullanımında ebeveyn tutumlarının önemli olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla sosyal medya kullanımının çocuklarda mahremiyet düşüncesini etkilediği ve buna yönelik önemlerin alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacı ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkisinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaç kapsamında katılımcılardan, ölçekler aracılığıyla nicel veriler elde edilecektir. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. (Aşkın Kurt, 2013). Bu modele uygun olarak araştırmada ölçeklerle veri toplama ve istatistiksel değerlendirmelerin yapılması nedeniyle nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Muğla il merkezinde 4-12 yaş grubu çocuğu bulunan ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evren içerisinde ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 4-12 yaş aralığındaki çocukların ebeveynleri olan 610 ebeveyn oluşturmaktadır. Ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi araştırmacının kendine ulaşılması yakın durumu seçmesidir. Kolaylıkla ulaşılabilen örneklem grubudur (Aşkın Kurt,2013).

Tablo 3.1.

Katılımcıların demografik özelliklere göre dağılımı

Demografik Özellikler		Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	303	49,7
	Erkek	307	50,3
Yaş	30 ve altı yaş	76	12,5
	31-35 yaş	137	22,5

	36-40 yaş	266	43,6
	41 ve üzeri yaş	131	21,5
Medeni Durum	Birlikte	350	57,4
	Boşanmış	226	37,0
	Diğer Eş Vefat	34	5,6
Öğrenim Seviyesi	İlkokul/Ortaokul	36	5,9
	Lise	27	4,4
	Üniversite	146	23,9
	Lisansüstü	299	49,0
Çalışma Durumu	Doktora	102	16,7
	Evet	371	60,8
	Hayır	239	39,2
Çalışıyorsanız eğer mesleğiniz	Memur	328	53,8
	İşçi	135	22,1
	Çiftçi	111	18,2
	Serbest Meslek	36	5,9
Gelir Düzeyiniz	Düşük Düşük-Orta	63	10,3
	Orta Arası Orta	176	28,9
		240	39,3
	Orta-Yüksek Arası	131	21,5
Kaç çocuğa sahipsiniz?	1-2	355	58,2
	3-4	219	35,9
	5 ve üzeri	36	5,9
Şu anda oturduğunuz evde sizden başka kimler yaşıyor	Eşim	481	78,9
	Annem	75	12,3
	Kardeş(ler)	36	5,9
	Diğer Akraba(lar)	18	3,0
Çocuğunuzun Yaşı?	4 yaş	78	12,8
	5 yaş	124	20,3
	6 yaş	165	27,0
	9 yaş	243	39,8
Çocuğunuzun belirli bir hobisi var mı?	Hayır	18	3,0
	Spor	213	34,9
	Sanat	108	17,7
	Diğer	271	44,4
Aşağıdaki ifadelerden hangisi sizin çocuğunuza daha çok uygun?	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	23,8
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	58,0
	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	18,2
Çocuğunuz günde kaç saat teknolojik alet kullanıyor?	1 saatten az	122	20,0
	1-3 saat arası	185	30,3
	4-6 saat arası	240	39,3
	7 saatten fazla	63	10,3

Çocuğunuz teknolojik alet kullanmaya ne zaman başladı?	2-5 yaş	355	58,2
	6-10 yaş	219	35,9
	11-14 yaş	36	5,9
Çocuğunuz teknolojik alet kullanmaya başladığında harcadığı ortalama süre nedir?	1 saatten az	93	15,2
	1-2 saat	254	41,6
	3-4 saat	227	37,2
	4 saat ve fazlası	36	5,9
Çocuğunuzun teknolojik alet kullanım sıklığı nedir?	Her gün bir kere	78	12,8
	Her gün bir kereden fazla	310	50,8
	Haftada bir kere	76	12,5
	Haftada bir kereden fazla	146	23,9
Çocuğunuzun kullandığı teknolojik alet nedir?	Telefon	289	47,4
	Dizüstü bilgisayar	108	17,7
	Tablet	213	34,9
	Toplam	610	100,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özelliklere göre dağılımları incelenmiştir. Buna göre katılımcıların %49,7'sinin kadın, %50,3'ünün erkek olduğu; %12,5'inin 30 ve altı yaş, %22,5'inin 31-35 yaş, %43,6'sının 36-40 yaş, %21,5'inin 41 ve üzeri yaş aralığında olduğu; medeni durum bakımından %57,4'ünün birlikte, %37'sinin boşanmış, %5,6'sının diğer eş vefat olduğu; öğrenim seviyesi bakımından %5,9'unun İlkokul/Ortaokul, %4,4'ünün Lise, %23,9'unun Üniversite, %49'unun Lisansüstü ve %16,7'sinin Doktora eğitim düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışma durumu bakımından ebeveynlerin %60,8'inin çalıştığı, %39,2'sinin çalışmadığı; meslek bakımından %53,8'inin memur, %22,1'inin işçi, %18,2'sinin çiftçi, %5,9'unun serbest meslek olduğu; gelir düzeyi bakımından %10,3'ünün düşük, %28,9'unun düşük-orta arası, %39,3'ünün orta, %21,5'inin orta-yüksek arası olduğu belirlenmiştir.

Çocuk sayısı bakımından katılımcıların %58,2'sinin 1-2 çocuk, %35,9'unun 3-4 çocuk, %5,9'unun 5 ve üzeri çocuk sahibidirler. Ebeveynler şu anda oturduğunuz evde sizden başka kimler yaşıyor sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %78,9'unun Eşim, %12,3'ünün Annem, %5,9'unun Kardeş(ler), %3'ünün Diğer Akraba(lar) olduğu belirtilmiştir. Çocuğun yaşı bakımından %12,8'inin 4 yaş,

%20,3'ünün 5 yaş, %27'sinin 6 yaş, %39,8'inin 9 yaşında olduğu; çocuğun hobisi olma durumu bakımından %3'ünün Hayır, %34,9'unun Spor, %17,7'sinin Sanat, %44,4'ünün Diğer yanıtını verdiği belirlenmiştir. Aşağıdaki ifadelerden hangisi sizin çocuğunuza daha çok uygun? ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde %23,8'inin Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci, %58'inin Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci, %18,2'sinin Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci olduğu; Çocuğunuz günde kaç saat teknolojik alet kullanıyor? sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %20'sinin 1 saatten az, %30,3'ünün 1-3 saat arası, %39,3'ünün 4-6 saat arası, %10,3'ünün 7 saatten fazla yanıtını verdiği belirlenmiştir. Çocuğunuz teknolojik alet kullanmaya ne zaman başladı? sorusuna ebeveynlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde %58,2'sinin 2-5 yaş, %35,9'unun 6-10 yaş, %5,9'unun 11-14 yaşında başladığı; Çocuğunuz teknolojik alet kullanmaya başladığında harcadığı ortalama süre nedir? sorusuna ebeveynlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde %15,2'sinin 1 saatten az, %41,6'sının 1-2 saat, %37,2'sinin 3-4 saat, %5,9'unun 4 saat ve fazlası şeklinde yanıt verdiği belirlenmiştir. Çocuğunuzun teknolojik alet kullanım sıklığı nedir? sorusuna ebeveynlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde %12,8'inin Her gün bir kere, %50,8'inin Her gün bir kereden fazla, %12,5'inin Haftada bir kere, %23,9'unun Haftada bir kereden fazla yanıtını verdikleri; Çocuğunuzun kullandığı teknolojik alet nedir? sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %47,4'ünün Telefon, %17,7'sinin Dizüstü bilgisayar, %34,9'unun Tablet tanıtımını verdikleri belirlenmiştir.

3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, ebeveyn tutum ölçeği, problemlili medya kullanım ölçeği ve sosyalleşme ölçeği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında katılımcılardan bazı demografik özelliklere ilişkin bilgiler *“cinsiyet, yaş, çocuğa yakınlık derecesi, medeni durum, çalışma durumu, meslek, gelir düzeyi, çocuk sayısı, evde kimlerle yaşadığı, çocuğun yaşı, çocuğun hobileri, çocuğun çalışkanlığına ilişkin bilgi, çocuğun günlük teknolojik alet kullanma süresi, çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı, çocuğun teknolojik alet kullanmaya başladığında harcadığı ortalama süre, çocuğunuzun teknolojik alet kullanım sıklığı, çocuğunuz kullandığı teknolojik aletin ne olduğu”* şeklindedir. Araştırmada “Ebeveyn Tutum Ölçeği”, “Problemlili Medya Kullanımı Ölçeği”, “Sosyalleşme Ölçeği” kullanılmıştır.

Ebeveyn tutum ölçeği, Gülay Ogelman ve Özyürek (2020) tarafından geliştirilmiş olup, 27 madde ve 2 alt boyuttan meydana gelmektedir. Alt boyutlarda 14 madde istedik anne-baba tutum ölçeği ve 13 madde ise istenmeyen anne-baba tutum ölçeğinde yer almaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu için (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,81$, ikinci alt boyut için (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,74$ ve Ölçeğin Geneli için (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,79$ olarak bulunmuştur. Ölçek 4-12 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlere uygulanmaktadır. İki faktörlü yapıda ölçeğin açıkladığı toplam varyans %59,72 olarak bulunmuştur. Ölçek hiç katılmıyorum ve Tamamen katılıyorum şeklinde 1-5 aralığında değerlendirilmektedir.

Araştırmada kullanılan “Problemlı Medya Kullanımı Ölçeği” Furuncu ve Öztürk (2020) tarafından geliştirilmiştir (EK3). Ölçeğin toplam puanlarına ilişkin cronbach alpha (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,97$ olarak bulunmuş, tek faktörlü yapıda açıklanan toplam varyans %57,6 olarak belirlenmiştir. Ölçek 5’li likert türünde hazırlanmış olup, 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte puanların yüksek olması problemlı medya kullanımı düzeyinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek 4-12 yaş grubu çocuklarının medya kullanımlarının belirlenmesi için ebeveynlere uygulanan bir ölçektir.

Sosyalleşeme Ölçeği, Işık (2007) tarafından geliştirilmiş olup, sosyal uyumla ilgili 17 madde, sosyal uyumsuzlukla ilgili 8 madde olmak üzere, 2 alt boyut ve toplam 25 maddeden meydana gelmektedir (EK4). Ölçeğin 18 maddeden meydana gelen sosyal uyum alt boyutunun (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,83$ olarak; 7 maddeden meydana gelen sosyal uyumsuzluk alt boyutunun (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,93$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin genel (iç tutarlılık) güvenilirlik katsayısı $\alpha=,81$ olarak bulunmuş olup, 2 faktörde açıklanan toplam varyans %55,41 olarak bulunmuştur. Ölçek Evet, Hayır ve kısmen katılıyorum şeklinde 1-5 aralığında değerlendirilmektedir.

3.2.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla öncelikle, YDÜ Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 10.12.2021 tarihinde YDÜ/SB/2021/1159 nolu araştırma izni alınmıştır (Ek6). Araştırma verileri elektronik ortamda online olarak google anket form ve katılımcılara çalışmanın anket linkini mail ve whatsapp üzerinden ulaştırılarak, elektronik/online (google formlar) olarak şekilde

toplanmıştır. 4-12 yaş grubundaki çocukların ebeveynleri/anne-babalarına ulaşılmış, gönüllü olarak araştırmaya dahil edilmeleri sağlanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında uygulanan ölçekler her birey için yaklaşık 4 dakika sürmüştür.

Araştırma verileri SPSS24 veri analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, toplanan verilerin dağılımları incelenmiş, verilere uygun analiz teknikleri kullanılmıştır. Verilerin dağılımı ve kullanılan testlere ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.2.

Araştırma verilerinin normallik dağılımları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk			Çarpıklık	Basıklık
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.		
İstendik Ebeveyn Tutumları	,140	610	,000	,945	610	,000	-,801	,931
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	,090	610	,000	,965	610	,000	,579	,470
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	,109	610	,000	,980	610	,000	-,149	-,001
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	,132	610	,000	,942	610	,000	-,358	-1,048
sosyal uyum	,093	610	,000	,970	610	,000	,015	-,802
sosyal uyumsuzluk	,113	610	,000	,950	610	,000	-,366	-,990
Sosyalleşme	,099	610	,000	,968	610	,000	-,044	-1,000

Araştırmada “İstendik Ebeveyn Tutumları, İstenmeyen Ebeveyn Tutumları, Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam, Problemlili Medya Kullanım Ölçeği, sosyal uyum, sosyal uyumsuzluk, Sosyalleşme” puanlarına ilişkin normallik dağılımları incelenmiştir. Verilerin dağılımına ilişkin puanlar anlamlı olmasına karşılık ($p \leq 0,05$) çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde değerlerin -1 ile +1 aralığında olduğu belirlenmiştir. Buna göre verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda verilerin analizinde yüzde ve frekans dağılımlarının yanında, parametrik istatistiksel tekniklerden bağımsız örneklem t testi, ANOVA testi, Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma verilerinin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.1.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme sürecinin cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Kadın	303	49,01	7,826	7,636	608	,00
	Erkek	307	44,15	7,883			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Kadın	303	31,59	6,467	-6,827	608	,00
	Erkek	307	35,25	6,746			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin at boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ve İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde istendik ebeveyn tutumlarında kadınların, istenmeyen ebeveyn tutumlarında erkeklerin, toplam puanlarda ise kadınların puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.2.

Ebeveynlerin, çocuklarda ekran bağımlılığı sürecinin cinsiyet göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
Problemlı Medya Kullanım Ölçeği	Erkek	307	79,40	3,271	4,602	608	,00
	Kadın	303	91,26	18,810			

Ebeveynlerin problemleri medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde kadınların, çocuklarına yönelik problemleri medya kullanımı puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla kadınlar, medya kullanımı konusunda çocuklarını eşlerine göre daha problemleri algılamaktadırlar.

Tablo 4.3.

Ebeveynlerin, çocuğun sosyalleşme sürecinin cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
Sosyal uyum	Kadın	303	63,14	17,545	2,859	608	,00
	Erkek	307	59,07	17,561			
Sosyal uyumsuzluk	Kadın	303	27,05	8,800	3,588	608	,00
	Erkek	307	24,40	9,463			
Sosyalleşme	Kadın	303	90,19	25,398	3,233	608	,00
	Erkek	307	83,47	25,929			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde, çocuklarına ilişkin sosyalleşme algıları bakımından kadınların daha yüksek puana sahip oldukları belirlenmiştir.

4.2.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemleri Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.4.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanların yaşa göre karşılaştırılması

	Yaş	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	30 ve altı yaş	76	44,80	8,999	3	1,377	,25
	31-35 yaş	137	46,69	9,043			
	36-40 yaş	266	46,77	7,733			
	41 ve üzeri yaş	131	47,04	7,740			

İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Total	610	46,56	8,216	3	2,059	,10
	30 ve altı yaş	76	35,24	7,510			
	31-35 yaş	137	33,02	7,898			
	36-40 yaş	266	33,18	6,370			
	41 ve üzeri yaş	131	33,32	6,101			
Ebeveyn Tutum Ölçeği	Total	610	33,43	6,852	3	,803	,49
	30 ve altı yaş	76	80,04	3,679			
	31-35 yaş	137	79,71	3,507			
	36-40 yaş	266	79,95	3,328			
	41 ve üzeri yaş	131	80,36	3,667			
Toplam	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeninde göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin at boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ve İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde istendik ebeveyn tutumlarında kadınların, istenmeyen ebeveyn tutumlarında erkeklerin, toplam puanlarda ise kadınların puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.5.

Ebeveynlerin çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının yaşa göre karşılaştırılması

	Yaş	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	30 ve altı yaş	76	82,32	21,528	3	7,657	,00
	31-35 yaş	137	82,52	20,379			
	36-40 yaş	266	89,73	19,283			
	41 ve üzeri yaş	131	91,54	18,593			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeninde göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Posthoc Testi Sonucunda 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin daha düşük yaşta olan ebeveynlere göre çocuklarının problemlili medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 36-40 yaş gurubunda olan ebeveynlerin, daha düşük

yaş grubunda olanlara göre problemlili medya kullanımlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.6.

Ebeveynlerin çocuğun sosyalleşme sürecine ilişkin puanların yaşa göre karşılaştırılması

	Yaş	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	30 ve altı yaş	76	58,62	18,438			
	31-35 yaş	137	55,91	16,562			
	36-40 yaş	266	62,31	17,062	3	7,792	,00
	41 ve üzeri yaş	131	65,47	18,158			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	30 ve altı yaş	76	24,95	9,508			
	31-35 yaş	137	23,57	9,171			
	36-40 yaş	266	26,36	8,595	3	4,123	,00
	41 ve üzeri yaş	131	27,10	10,012			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	30 ve altı yaş	76	83,57	27,401			
	31-35 yaş	137	79,48	24,462			
	36-40 yaş	266	88,67	24,574	3	6,886	,00
	41 ve üzeri yaş	131	92,57	27,214			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeninde göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). posthoc testi sonucunda 36-40 yaş grubunda olanların 31-35 yaş grubunda olanlara göre; 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin 31-35 ve 30 ve altı yaş grubunda olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde sosyalleşme ölçeği toplam puanlar bakımından 41 ve üzeri yaş grubundaki ebeveynlerin diğer yaş gruplarındakilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.3.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.7.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının medeni duruma göre karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Birlikte	350	47,76	8,079			
	Boşanmış	226	44,28	7,941			
	Diğer Eş	34	49,41	8,132	2	15,168	,00
	Vefat						
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Birlikte	350	32,53	6,772			
	Boşanmış	226	35,22	6,641			
	Diğer Eş	34	30,85	6,593	2	13,643	,00
	Vefat						
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Birlikte	350	80,29	3,501			
	Boşanmış	226	79,50	3,346			
	Diğer Eş	34	80,26	3,941	2	3,720	,02
	Vefat						
	Total	610		80,00	3,486		

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar medeni durum değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ve İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin posthoc testi sonuçları incelendiğinde birlikte olanların istendik ebeveyn tutumlarının boşanmış olanlara göre daha yüksek olduğu, diğer eş vefat ediş olanların birlikte ve boşanmış olanlara göre istendik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık boşanmış olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının birlikte olan ve diğer eş vefat edenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Birlikte olan ebeveynlerin istenmeyen davranışlarının diğer eş vefat edenlere göre daha yüksek

olduğu görülmüştür. Ölçeğin toplam puanları bakımından ise boşanmış olanların ebeveyn tutum ölçeği puanlarının birlikte olanlara ve diğer eş vefat edenlere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.8.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının medeni duruma göre karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Birlikte	350	88,78	19,710			
	Boşanmış	226	95,74	19,615			
	Diğer Eş Vefat	34	84,48	20,043	2	6,282	,00
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar medeni durum değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Posthoc Testi Sonucunda boşanmış olan ebeveynlerin problemlili medya kullanımlarının birlikte olan ve diğer eş vefat edenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca birlikte olan ebeveynlerin problemlili medya kullanımlarının diğer eş vefat edenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.9.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin medeni duruma göre karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Birlikte	350	62,13	18,182			
	Boşanmış	226	59,27	16,479			
	Diğer Eş Vefat	34	62,56	19,214	2	1,930	,15
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Birlikte	350	26,28	9,284			
	Boşanmış	226	24,73	9,163			
	Diğer Eş Vefat	34	26,50	8,760	2	2,085	,12
	Total	610	25,72	9,228			

	Birlikte	350	88,41	26,544			
	Boşanmış	226	84,00	24,557			
Sosyalleşme	Diğer Eş Vefat	34	89,06	26,390	2	2,143	,12
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar medeni durum değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin at boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.4.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemler Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.10.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

	Eğiti Durumu	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	İlkokul/Ortaokul	36	44,33	9,630			
	Lise	27	43,00	7,427			
	Üniversite	146	46,36	8,864	4	2,977	,02
	Lisansüstü	299	46,71	7,647			
	Doktora	102	48,16	8,215			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	İlkokul/Ortaokul	36	36,14	7,772			
	Lise	27	36,56	6,141			
	Üniversite	146	33,50	7,246	4	5,313	,00
	Lisansüstü	299	33,50	6,282			
	Doktora	102	31,35	7,144			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	İlkokul/Ortaokul	36	80,47	4,450			
	Lise	27	79,56	3,490			
	Üniversite	146	79,86	3,280	4	1,115	,35
	Lisansüstü	299	80,21	3,411			
	Doktora	102	79,51	3,598			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar eğitim durumu değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği ($p>,05$), buna karşılık alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ve İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin posthoc testi sonuçları incelendiğinde eğitim durumu doktora olan ebeveynlerin istendik ebeveyn tutumlarının daha düşük eğitim seviyesinde olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık eğitim düzeyi ilkokul/ortaokul ve lise olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının diğer (yüksek) eğitim durumuna sahip olanlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte istenmeyen ebeveyn tutumları en düşük olan eğitim düzeyi doktora olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.11.

Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği puanlarının eğitim durumuna göre karşılaştırılması

	Eğiti Durumu	N	X	SS	sd	F	p
Problemlerli Medya Kullanım Ölçeği	İlkokul/Ortaokul	36	82,19	19,333	4	1,812	,12
	Lise	27	85,89	20,653			
	Üniversite	146	87,52	20,151			
	Lisansüstü	299	89,36	19,801			
	Doktora	102	84,75	20,106			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlerli medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar eğitim durumu değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p\leq,05$).

Tablo 4.12.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

	Eğiti Durumu	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	İlkokul/Ortaokul	36	60,56	18,051	4	,867	,48
	Lise	27	59,56	14,577			
	Üniversite	146	61,32	16,462			

	Lisansüstü	299	62,08	17,977			
	Doktora	102	58,46	18,944			
	Total	610	61,09	17,656			
	İlkokul/Ortaokul	36	24,42	9,670			
	Lise	27	24,78	8,635			
	Üniversite	146	25,12	9,169			
Sosyal uyumsuzluk	Lisansüstü	299	26,55	9,124	4	1,251	,29
	Doktora	102	24,83	9,558			
	Total	610	25,72	9,228			
	İlkokul/Ortaokul	36	84,97	26,986			
	Lise	27	84,33	22,515			
	Üniversite	146	86,44	24,678			
Sosyalleşme	Lisansüstü	299	88,64	26,051	4	,95	,43
	Doktora	102	83,29	27,365			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar eğitim durumu değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.5.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.13.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları puanlarının çalışma durumuna göre karşılaştırılması

	Çalışma Durumu	N	X	SS	t	sd	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Evet	371	46,81	8,377	,922	608	,36
	Hayır	239	46,18	7,962			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Evet	371	33,30	6,973	-,575	608	,56
	Hayır	239	33,63	6,669			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Evet	371	80,11	3,586	1,043	608	,30
	Hayır	239	79,81	3,323			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çalışma durumu değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.14.

Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği puanlarının çalışma durumuna göre karşılaştırılması

	Çalışma Durumu	N	X	SS	t	sd	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Evet	371	87,83	19,899	,398	608	,69
	Hayır	239	87,17	20,191			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çalışma durumu değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.15.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çalışma durumuna göre karşılaştırılması

	Çalışma Durumu	N	X	SS	t	sd	p
Sosyal Uyum	Evet	371	61,81	17,934	1,252	608	,21
	Hayır	239	59,98	17,195			
Sosyal Uyumsuzluk	Evet	371	26,06	9,402	1,135	608	,26
	Hayır	239	25,19	8,946			
Sosyalleşme	Evet	371	87,87	26,445	1,259	608	,21
	Hayır	239	85,17	24,904			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çalışma durumu değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.6.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlı Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Meslek Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.16.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının mesleğe göre karşılaştırılması

	Meslek	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Memur	328	46,73	7,771	3	3,046	,03
	İşçi	135	47,49	8,011			
	Çiftçi	111	46,12	8,962			
	Serbest	36	42,97	9,732			
	Meslek	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Memur	328	33,36	6,669	3	2,275	,05
	İşçi	135	32,97	6,475			
	Çiftçi	111	33,30	6,984			
	Serbest	36	36,25	8,862			
	Meslek	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Memur	328	80,09	3,074	3	2,507	,05
	İşçi	135	80,46	4,040			
	Çiftçi	111	79,41	3,832			
	Serbest	36	79,22	3,448			
	Meslek	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar meslek değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin posthoc testi sonuçları incelendiğinde mesleği memur, işçi ve çiftçi olan ebeveynlerin istendik ebeveyn tutumlarının serbest meslek olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık mesleği serbest meslek olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının memur, işçi ve çiftçi olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ebeveyn tutum ölçeği toplam puanları bakımından ise mesleği memur ve işçi olanların ebeveyn tutumlarının, çiftçi ve serbest meslek olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.17.*Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği puanlarının mesleğe göre karşılaştırılması*

	Meslek	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Memur	328	88,48	19,931	3	3,882	,01
	İşçi	135	88,61	19,684			
	Çiftçi	111	87,11	20,324			
	Serbest	36	76,83	18,331			
	Meslek	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar meslek değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Posthoc Testi Sonucunda mesleği memur ve işçi olan ebeveynlerin çocuklarının, çiftçi ve serbest meslek olanların çocuklarına göre problemlili medya kullanımlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca mesleği çiftçi olan ebeveynlerin çocuklarının, mesleği serbest meslek olanların çocuklarına göre problemlili medya kullanımlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

4.7.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlili Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Meslek Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.18.*Çocuğun sosyalleşme sürecinin mesleğe göre karşılaştırılması*

	Meslek	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Memur	328	61,55	17,021	3	1,436	,23
	İşçi	135	62,47	18,404			
	Çiftçi	111	59,55	18,975			
	Serbest	36	56,53	15,845			
	Meslek	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Memur	328	26,04	9,029	3	2,489	,05
	İşçi	135	26,51	9,517			
	Çiftçi	111	24,95	9,661			
	Serbest Meslek	36	22,19	7,873			

	Total	610	25,72	9,228			
	Memur	328	87,59	25,045			
	İşçi	135	88,99	26,951			
Sosyalleşme	Çiftçi	111	84,50	27,472	3	1,894	,12
	Serbest	36	78,72	22,787			
	Meslek	36	78,72	22,787			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar meslek değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p > ,05$). Buna karşılık ölçeğin sosyal uyumsuzluk boyutunda anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq ,05$). posthoc testi sonucunda mesleği serbest meslek olan ebeveynlerin çocuklarının, mesleği memur, işçi ve çiftçi olanlara göre sosyal uyumsuzluk düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.19.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının gelir düzeyine göre karşılaştırılması

	Gelir Düzeyi	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Düşük	63	44,84	9,557			
	Düşük-Orta Arası	176	45,49	8,951			
	Orta Orta-Yüksek Arası	240	47,04	7,579	3	3,466	,01
	Yüksek Arası	131	47,95	7,339			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Düşük	63	36,21	7,923			
	Düşük-Orta Arası	176	33,97	7,305			
	Orta Orta-Yüksek Arası	240	32,75	6,415	3	5,293	,00
	Yüksek Arası	131	32,64	6,074			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Düşük	63	81,05	3,871			
	Düşük-Orta Arası	176	79,46	3,612			
	Orta Orta-Yüksek Arası	240	79,79	3,309	3	4,936	,00
	Yüksek Arası	131	80,59	3,274			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen farklılığa ilişkin posthoc testi sonuçları incelendiğinde gelir düzeyi orta ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin istendik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, gelir düzeyi düşük ve düşük orta arası olan ebeveynlerin ise istenmeyen ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Toplam puanlar bakımından ise gelir düzeyi düşük ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin tutumlarının düşük orta arası ve orta gelire sahip olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.20.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının gelir düzeyine göre karşılaştırılması

	Gelir Düzeyi	N	X	SS	sd	F	p
Problemlerli Medya Kullanım Ölçeği	Düşük	63	85,48	19,725			
	Düşük-Orta	176	85,10	20,184			
	Orta Orta-	240	87,88	20,233	3	2,724	,04
	Yüksek	131	91,34	19,036			
	Arası						
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlerli medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Posthoc Testi Sonucunda gelir düzeyi orta ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin problemlerli medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca gelir düzeyi orta olan ebeveynlerin problemlerli medya kullanım düzeylerinin, orta yüksek arası gelire sahip olan ebeveynlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.8.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlerli Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.21.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin gelir düzeyine göre karşılaştırılması

	Gelir Düzeyi	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Düşük	63	63,89	16,892			
	Düşük-Orta Arası	176	59,21	18,102			
	Orta Orta-Yüksek Arası	240	60,25	17,540	3	2,438	,05
	Yüksek	131	63,82	17,326			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Düşük	63	27,11	8,901			
	Düşük-Orta Arası	176	24,72	9,326			
	Orta Orta-Yüksek Arası	240	25,11	9,013	3	3,170	,02
	Yüksek	131	27,50	9,411			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	Düşük	63	91,00	24,773			
	Düşük-Orta Arası	176	83,93	26,493			
	Orta	240	85,36	25,476	3	2,885	,03
	Orta-Yüksek Arası	131	91,32	25,675			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin, sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum, sosyal uyumsuzluk ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). posthoc testi sonucunda gelir düzeyi düşük ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin çocuklarının sosyal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu, buna karşılık gelir düzeyi düşük orta arası olan ebeveynler ile orta olan ebeveynlerin çocuklarının sosyal uyumsuzluk düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca gelir düzeyi düşük ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin çocuklarının sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.22.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarını çocuk sayısına göre karşılaştırılması

	Çocuk Sayısı	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	1-2	355	46,45	8,463			
	3-4	219	46,69	7,683	2	,087	,91
	5 ve üzeri	36	46,89	9,064			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	1-2	355	33,54	7,121			
	3-4	219	33,49	6,331	2	,744	,47
	5 ve üzeri	36	32,08	7,240			
	Total	610	33,43	6,852			

Ebeveyn Tutum Ölçeği	1-2	355	79,99	3,601	2	1,858	,15
	3-4	219	80,18	3,203			
	5 ve üzeri	36	78,97	3,880			
Toplam	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.23.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuk sayısına göre karşılaştırılması

	Çocuk Sayısı	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili	1-2	355	87,33	20,216	2	2,153	,12
Medya	3-4	219	88,95	19,364			
Kullanım	5 ve üzeri	36	81,61	21,028			
Ölçeği	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.24.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuk sayısına göre karşılaştırılması

	Çocuk Sayısı	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p
Sosyal uyum	1-2	355	60,33	17,978	2	2,396	,09
	3-4	219	62,96	16,685			
	5 ve üzeri	36	57,31	19,463			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	1-2	355	25,64	9,066	2	2,530	,08
	3-4	219	26,34	9,393			
	5 ve üzeri	36	22,64	9,412			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	1-2	355	85,97	25,980	2	2,484	,08
	3-4	219	89,30	25,144			
	5 ve üzeri	36	79,94	27,959			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.9.Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlü Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Evde Kalan Bireyler Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.25.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının evde kalan bireylere göre karşılaştırılması

	Evde Kalan Bireyler	N	X	SS	sd	F	p
	Eşim	481	46,65	8,239			
İstendik Ebeveyn Tutumları	Annem	75	45,03	8,997	3	1,386	,24
	Kardeş(ler)	36	47,78	6,941			
	Diğer	18	48,17	5,793			
	Akraba(lar)						
	Total	610	46,56	8,216			
	Eşim	481	33,23	6,885			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Annem	75	34,92	7,257	3	1,496	,21
	Kardeş(ler)	36	32,69	6,089			
	Diğer	18	34,00	5,053			
	Akraba(lar)						
	Total	610	33,43	6,852			
	Eşim	481	82,17	4,033			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Annem	75	80,47	3,410	3	2,740	,04
	Kardeş(ler)	36	79,89	3,276			
	Diğer	18	79,95	4,448			
	Akraba(lar)						
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar evde kalan bireyler değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre İstendik Ebeveyn Tutumları ve İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$). Buna karşılık ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). posthoc testi sonucunda eşiyile kalan ebeveynlerin ebeveyn tutum ölçeği puanlarının anne, kardeş ve diğer akrabalarla yaşayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.26.*Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının evde kalan bireylere göre karşılaştırılması*

	Evde Kalan Bireyler	N	X	SS	sd	F	p
Probleml Medya Kullanım Ölçeği	Eşim	481	87,83	19,868	3	1,793	,14
	Annem	75	83,99	20,891			
	Kardeş(ler)	36	87,67	20,672			
	Diğer	18	95,56	16,706			
	Akraba(lar)	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin probleml medya kullanımını ölçüğünden aldıkları puanlar evde kalan bireyler değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.27.*Çocuğun sosyalleşme sürecinin evde kalan bireylere göre karşılaştırılması*

	Evde Kalan Bireyler	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Eşim	481	60,77	17,195	3	2,844	,03
	Annem	75	59,44	18,470			
	Kardeş(ler)	36	63,42	20,898			
	Diğer	18	72,11	16,740			
	Akraba(lar)	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Eşim	481	25,57	9,112	3	2,191	,08
	Annem	75	24,76	9,603			
	Kardeş(ler)	36	27,33	9,845			
	Diğer	18	30,33	8,513			
	Akraba(lar)	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	Eşim	481	86,34	25,297	3	2,804	,03
	Annem	75	84,20	26,989			
	Kardeş(ler)	36	90,75	29,472			
	Diğer	18	102,44	24,708			
	Akraba(lar)	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçüğünden aldıkları puanlar evde kalan bireyler değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyumsuzluk boyutunda anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir

($p>,05$). Buna karşılık sosyal uyum ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). posthoc testi sonucunda eşiyile kalan ebeveynlerin sosyal uyum ve sosyalleşme ölçeği puanlarının anne, kardeş ve diğer akrabalarla yaşayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.10. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlili Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.28.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun yaşına göre karşılaştırılması

	Çocuğun Yaşı	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	4 yaş	78	43,24	9,930			
	5 yaş	124	45,33	13,143			
	6 yaş	165	43,28	12,155	3	6,498	,00
	9 yaş	243	47,21	7,499			
	Total	78	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	4 yaş	124	36,36	7,786			
	5 yaş	165	34,56	10,187			
	6 yaş	243	36,39	10,089	3	7,358	,00
	9 yaş	78	32,86	6,356			
	Total	124	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	4 yaş	165	79,60	4,194			
	5 yaş	243	79,89	3,887			
	6 yaş	78	79,67	3,290	3	,461	,71
	9 yaş	124	80,07	3,370			
	Total	165	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun yaşı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$). Buna karşılık İstendik Ebeveyn Tutumları ve İstenmeyen Ebeveyn Tutumları puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). posthoc testi sonucunda çocuğu 9 yaşında olan ebeveynlerin istendik ebeveyn tutumlarının yüksek, istenmeyen ebeveyn tutumlarının ise daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.29.*Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun yaşına göre karşılaştırılması*

	Çocuğun Yaşı	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	4 yaş	243	82,56	20,480	3	3,229	,02
	5 yaş	78	77,44	25,026			
	6 yaş	124	83,28	22,263			
	9 yaş	165	88,68	19,622			
	Total	243	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun yaşı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). posthoc testi sonucunda çocuğu 9 yaşında olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının yüksek, istenmeyen ebeveyn tutumlarının ise daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.30.*Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun yaşına göre karşılaştırılması*

	Çocuğun Yaşı	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	4 yaş	78	58,62	17,447	3	,875	,45
	5 yaş	124	59,00	18,967			
	6 yaş	165	58,11	12,769			
	9 yaş	243	61,62	17,814			
	Total	78	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	4 yaş	124	24,19	8,851	3	1,695	,16
	5 yaş	165	21,00	10,173			
	6 yaş	243	26,17	5,680			
	9 yaş	78	26,02	9,346			
	Total	124	25,72	9,228			
Sosyalleşme	4 yaş	165	82,81	25,279	3	1,062	,36
	5 yaş	243	80,00	28,583			
	6 yaş	78	84,28	17,576			
	9 yaş	124	87,64	26,137			
	Total	165	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun yaşı değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum, sosyal uyumsuzluk boyutunda ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.11. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemler Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Hobisi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.31.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun hobisine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Hobisi	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Hayır	18	41,56	9,605	3	3,358	,02
	Spor	213	47,31	8,503			
	Sanat	108	45,61	8,816			
	Diğer	271	46,69	7,509			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Hayır	18	37,39	8,001	3	2,325	,07
	Spor	213	33,00	7,282			
	Sanat	108	33,64	7,281			
	Diğer	271	33,42	6,166			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Hayır	18	78,94	4,425	3	,461	,03
	Spor	213	80,31	3,538			
	Sanat	108	79,25	3,717			
	Diğer	271	80,11	3,237			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun hobisi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin istenmeyen ebeveyn tutumları puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$). Buna karşılık İstendik Ebeveyn Tutumları ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). posthoc testi sonucunda çocuğu hobisi spor olan çocukların ebeveynlerinin istendik ebeveyn tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hobisi spor, sanat ve diğer hobileri olan ebeveynlerin hobisi olmayan çocukların ebeveynlerine göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.32.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun hobisine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Hobisi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Hayır	18	74,28	18,317	3	3,053	,03
	Spor	213	87,85	19,316			
	Sanat	108	86,55	20,830			
	Diğer	271	88,65	20,069			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun hobisi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). posthoc testi sonucunda hobisi spor, sanat ve diğer hobileri olan ebeveynlerin hobisi olmayan çocukların ebeveynlerine göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.33.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun hobisine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Hobisi	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Hayır	18	54,11	16,792	3	2,819	,04
	Spor	213	60,89	16,889			
	Sanat	108	58,23	17,461			
	Diğer	271	62,86	18,192			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Hayır	18	26,03	8,805	3	3,843	,01
	Spor	213	20,56	8,959			
	Sanat	108	24,03	9,285			
	Diğer	271	26,48	9,402			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	Hayır	18	86,92	24,760	3	3,340	,01
	Spor	213	74,67	24,454			
	Sanat	108	82,26	25,684			
	Diğer	271	89,34	26,532			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun hobisi değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum, sosyal uyumsuzluk boyutunda ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). posthoc testi sonucunda spor ve diğer hobileri olan çocukların ebeveynlerinin istedik ebeveyn tutumlarının hobisi olmayan ve sanat olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hobisi olmayan ve diğer hobileri olan çocukların

ebeveynlerinin sosyal uyumsuzluk ve sosyalleşme düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

4.12. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlili Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğa Yönelik Algı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.34.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğa yönelik başarı algısına göre karşılaştırılması

	Çocuğa Yönelik Algı	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	46,39	8,642			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	46,77	7,800	2	,313	,73
	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	46,12	8,962			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	33,63	7,195			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	33,40	6,683	2	,085	,92
	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	33,30	6,984			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	80,01	4,024			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	80,17	3,105	2	1,992	,13
Toplam	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	79,41	3,832			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları

boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.35.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğa yönelik başarı algısına göre karşılaştırılması

	Çocuğa Yönelik Algı	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	85,54	19,708			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	88,55	20,006	2	1,199	,30
	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	87,11	20,324			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.36.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğa yönelik başarı algısına göre karşılaştırılması

	Çocuğa Yönelik Algı	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal Uyum	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	60,43	17,925			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	61,85	17,119	2	,852	,43
	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	59,55	18,975			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal Uyumsuzluk	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	25,19	9,227			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	26,17	9,088	2	1,052	,35

Sosyalleşme	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	24,95	9,661			
	Total	610	25,72	9,228			
	Çocuğum çok çalışkan bir öğrenci	145	85,62	26,243			
	Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenci	354	88,02	25,186	2	,987	,37
	Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenci	111	84,50	27,472			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.13. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemler Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Günlük Teknoloji Kullanım Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.37.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun günlük teknoloji kullanım süresine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Günlük Teknoloji Kullanım Süresi	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	1 saatten az	122	47,93	7,385			
	1-3 saat arası	185	45,63	8,873			
	4-6 saat arası	240	47,04	7,579	3	3,147	,02
	7 saatten fazla	63	44,84	9,557			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	1 saatten az	122	32,39	6,117			
	1-3 saat arası	185	34,07	7,197			
	4-6 saat arası	240	32,75	6,415	3	5,867	,00
	7 saatten fazla	63	36,21	7,923			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	1 saatten az	122	80,31	3,067			
	1-3 saat arası	185	79,70	3,764			
	4-6 saat arası	240	79,79	3,309	3	3,013	,03
	7 saatten fazla	63	81,05	3,871			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre İstendik Ebeveyn Tutumları, İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutu ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). posthoc testi sonucunda günlük kullanım süresi 7 saatten fazla olan çocukların ebeveynlerinin istendik ebeveyn tutumlarının düşük olduğu ve istenmeyen ebeveyn tutumlarının fazla olduğu, günlük kullanım süresi 7 saatten fazla olan çocukların ebeveynlerinin ebeveyn tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.38.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun günlük teknoloji kullanım süresine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Günlük Teknoloji Kullanım Süresi	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	1 saatten az	122	91,02	19,280	3	2,056	,10
	1-3 saat arası	185	85,62	20,083			
	4-6 saat arası	240	87,88	20,233			
	7 saatten fazla	63	85,48	19,725			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 4.39.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun günlük teknoloji kullanım süresine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Günlük Teknoloji Kullanım Süresi	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal Uyum	1 saatten az	122	63,14	17,324	3	1,547	,20
	1-3 saat arası	185	59,89	18,189			
	4-6 saat arası	240	60,25	17,540			

	7 saatten fazla	63	63,89	16,892			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal Uyumsuzluk	1 saatten az	122	27,17	9,409			
	1-3 saat arası	185	25,06	9,405			
	4-6 saat arası	240	25,11	9,013	3	2,154	,09
	7 saatten fazla	63	27,11	8,901			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	1 saatten az	122	90,31	25,623			
	1-3 saat arası	185	84,95	26,690			
	4-6 saat arası	240	85,36	25,476	3	1,873	,13
	7 saatten fazla	63	91,00	24,773			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.14. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemleri Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.40.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanına göre karşılaştırılması

	Teknolojik Alet Kullanmaya Başlama Zamanı	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	2-5 yaş	355	46,45	8,463			
	6-10 yaş	219	46,69	7,683			
	11-14 yaş	36	46,89	9,064	2	,087	,91
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	2-5 yaş	355	33,54	7,121			
	6-10 yaş	219	33,49	6,331			
	11-14 yaş	36	32,08	7,240	2	,744	,475
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği	2-5 yaş	355	79,99	3,601			
	6-10 yaş	219	80,18	3,203			
	11-14 yaş	36	78,97	3,880	2	1,858	,15
Toplam	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir.

Buna göre alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.41.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanına göre karşılaştırılması

	Teknolojik Alet Kullanmaya Başlama Zamanı	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili	2-5 yaş	355	87,33	20,216			
Medya	6-10 yaş	219	88,95	19,364	2	2,153	,11
Kullanım	11-14 yaş	36	81,61	21,028			
Ölçeği	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.42.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun teknolojik alet kullanmaya başlama zamanına göre karşılaştırılması

	Teknolojik Alet Kullanmaya Başlama Zamanı	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	2-5 yaş	355	60,33	17,978			
	6-10 yaş	219	62,96	16,685	2	2,396	,09
	11-14 yaş	36	57,31	19,463			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	2-5 yaş	355	25,64	9,066			
	6-10 yaş	219	26,34	9,393	2	2,530	,08
	11-14 yaş	36	22,64	9,412			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	2-5 yaş	355	85,97	25,980			
	6-10 yaş	219	89,30	25,144	2	2,484	,08
	11-14 yaş	36	79,94	27,959			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.15. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemlili Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Çocuğun Teknoloji Kullanmaya Başladığında Kullanım Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.43.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Teknoloji Kullanmaya Başladığında Kullanım Süresi	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	1 saatten az	93	45,63	8,536			
	1-2 saat	254	45,86	8,264			
	3-4 saat	227	47,54	8,138	3	2,361	,07
	4 saat ve fazlası	36	47,78	6,941			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	1 saatten az	93	34,74	6,871			
	1-2 saat	254	33,60	6,857			
	3-4 saat	227	32,83	6,908	3	1,918	,12
	4 saat ve fazlası	36	32,69	6,089			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	1 saatten az	93	80,38	4,438			
	1-2 saat	254	79,46	3,369			
	3-4 saat	227	80,37	3,108	3	3,514	,07
	4 saat ve fazlası	36	80,47	3,410			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.44.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Teknoloji Kullanmaya Başladığında Kullanım Süresi	N	X	SS	sd	F	p
Probleml Medya Kullanım Ölçeği	1 saatten az	93	86,23	20,585			
	1-2 saat	254	85,65	19,827			
	3-4 saat	227	90,26	19,671	3	2,309	,10
	4 saat ve fazlası	36	87,67	20,672			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.45.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresine göre karşılaştırılması

	Çocuğun Teknoloji Kullanmaya Başladığında Kullanım Süresi	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	1 saatten az	93	61,89	18,749			
	1-2 saat	254	59,42	17,105			
	3-4 saat	227	62,27	17,208	3	1,375	,25
	4 saat ve fazlası	36	63,42	20,898			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	1 saatten az	93	25,84	9,616			
	1-2 saat	254	24,87	9,192			
	3-4 saat	227	26,36	8,978	3	1,454	,22
	4 saat ve fazlası	36	27,33	9,845			
	Total	610	25,72	9,228			
Sosyalleşme	1 saatten az	93	87,73	27,409			
	1-2 saat	254	84,29	25,409			
	3-4 saat	227	88,63	25,028	3	1,501	,21
	4 saat ve fazlası	36	90,75	29,472			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.16. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemler Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Kullanım Sıklığı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.46.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının kullanım sıklığına göre karşılaştırılması

	Kullanım Sıklığı	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Her gün bir kere	78	43,24	9,930			
	Her gün bir kereden fazla	310	47,89	7,913			
	Haftada bir kere	76	45,71	9,033	3	7,704	,00
	Haftada bir kereden fazla	146	45,97	6,714			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Her gün bir kere	78	36,36	7,786			
	Her gün bir kereden fazla	310	32,03	6,670			
	Haftada bir kere	76	34,66	7,411	3	11,039	,00
	Haftada bir kereden fazla	146	34,21	5,617			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Her gün bir kere	78	79,60	4,194			
	Her gün bir kereden fazla	310	79,92	3,440			
	Haftada bir kere	76	80,37	3,370	3	,807	,49
	Haftada bir kereden fazla	146	80,18	3,224			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar kullanım sıklığı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre İstenmeyen

Ebeveyn Tutumları boyutu ile ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$). Buna karşılık İstendik Ebeveyn Tutumları puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). posthoc testi sonucunda kullanım sıklığı her gün bir kereden fazla olan çocukların ebeveynlerinin istendik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.47.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının kullanım sıklığına göre karşılaştırılması

	Kullanım Sıklığı	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Her gün bir kere	78	82,56	20,480			
	Her gün bir kereden fazla	310	87,83	19,887			
	Haftada bir kere	76	89,01	21,584	3	2,021	,11
	Haftada bir kereden fazla	146	88,95	18,892			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar kullanım sıklığı değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.48.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin kullanım sıklığına göre karşılaştırılması

	Kullanım Sıklığı	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Her gün bir kere	78	58,62	17,447			
	Her gün bir kereden fazla	310	61,02	17,824			
	Haftada bir kere	76	62,42	18,410	3	,752	,52
	Haftada bir kereden fazla	146	61,88	17,043			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Her gün bir kere	78	24,19	8,851			
	Her gün bir kereden fazla	310	25,46	9,449	3	1,677	,17

	Haftada bir kere	76	27,25	8,713			
	Haftada bir kereden fazla	146	26,28	9,142			
	Total	610	25,72	9,228			
	Her gün bir kere	78	82,81	25,279			
	Her gün bir kereden fazla	310	86,48	26,371			
Sosyalleşme	Haftada bir kere	76	89,67	26,136	3	1,082	,35
	Haftada bir kereden fazla	146	88,16	24,904			
	Total	610	86,81	25,865			

Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar kullanım sıklığı değişkenine göre ANOVA ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin alt boyutları olan sosyal uyum ve sosyal uyumsuzluk boyutlarında ve sosyalleşme ölçeği toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

4.17. Ebeveynlerin, Ebeveynlik Tutumları, Problemler Medya Kullanımı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Kullanılan Teknolojik Alet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.49.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının kullanılan teknolojik aletlere göre karşılaştırılması

	Kullanılan Teknolojik Alet	N	X	SS	sd	F	p
İstendik Ebeveyn Tutumları	Telefon	289	46,37	7,736			
	Dizüstü bilgisayar	108	45,61	8,816	2	1,691	,91
	Tablet	213	47,31	8,503			
	Total	610	46,56	8,216			
İstenmeyen Ebeveyn Tutumları	Telefon	289	33,67	6,351			
	Dizüstü bilgisayar	108	33,64	7,281	2	,639	,475
	Tablet	213	33,00	7,282			
	Total	610	33,43	6,852			
Ebeveyn Tutum Ölçeği Toplam	Telefon	289	80,04	3,325			
	Dizüstü bilgisayar	108	79,25	3,717	2	3,411	,03
	Tablet	213	80,31	3,538			
	Total	610	80,00	3,486			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre alt boyutları olan İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumları boyutlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$). Buna karşılık ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p\leq,05$). posthoc testi sonucunda dizüstü bilgisayar kullanan çocukların ebeveyn tutum ölçeği puanlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.50.

Çocuklarda ekran bağımlılığı puanlarının kullanılan teknolojik aletlere göre karşılaştırılması

	Kullanılan Teknolojik Alet	N	X	SS	sd	F	p
Problemlili Medya Kullanım Ölçeği	Telefon	289	87,76	20,237	2	,174	,84
	Dizüstü bilgisayar	108	86,55	20,830			
	Tablet	213	87,85	19,316			
	Total	610	87,57	20,000			

Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Buna göre ölçeğin Toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.51.

Çocuğun sosyalleşme sürecinin kullanılan teknolojik aletlere göre karşılaştırılması

	Kullanılan Teknolojik Alet	N	X	SS	sd	F	p
Sosyal uyum	Telefon	289	62,31	18,204	2	2,128	,12
	Dizüstü bilgisayar	108	58,23	17,461			
	Tablet	213	60,89	16,889			
	Total	610	61,09	17,656			
Sosyal uyumsuzluk	Telefon	289	26,11	9,470	2	2,211	,11
	Dizüstü bilgisayar	108	24,03	9,285			
	Tablet	213	26,03	8,805			

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme arasındaki ilişkilerin Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Buna göre istenmeyen ebeveyn tutumları ile istendik ebeveyn tutumları arasında negatif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, ebeveyn tutum ölçeği ile istendik ebeveyn tutumları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, ebeveyn tutum ölçeği ile istenmeyen ebeveyn tutumları arasında negatif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$).

Problemlili medya kullanım ölçeği puanları ile istendik ebeveyn tutumları ve ebeveyn tutum ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, buna karşılık istenmeyen ebeveyn tutumları arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$).

Sosyal uyum puanları ile istendik ebeveyn tutumları puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, sosyal uyum ile ebeveyn tutum ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, buna karşılık istenmeyen ebeveyn tutumları arasında negatif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$).

Sosyal uyumsuzluk puanları ile istendik ebeveyn tutumları puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, sosyal uyumsuzluk ile ebeveyn tutum ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, buna karşılık istenmeyen ebeveyn tutumları arasında negatif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Ayrıca sosyal uyum ile sosyal uyumsuzluk puanları arasında negatif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$).

Sosyalleşme puanları ile istendik ebeveyn tutumları puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, sosyalleşme ile ebeveyn tutum ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, buna karşılık istenmeyen ebeveyn tutumları arasında negatif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Ayrıca sosyalleşme ile sosyal uyum arasında pozitif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği, sosyalleşme ile sosyal uyumsuzluk puanları arasında negatif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişki meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq 0,05$).

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulguların ilgili literatürdeki bulgularla karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Araştırmada ebeveyn tutumları bakımından kadınların istedik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, medeni durum değişkenine göre birlikte olanların istedik ebeveyn tutumlarının boşanmış olanlara göre daha yüksek olduğu, eğitim durumu doktora olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının diğer eğitim seviyesinde olanlara göre daha yüksek olduğu, mesleği memur, işçi ve çiftçi olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının serbest meslek olanlara göre daha yüksek olduğu, gelir düzeyi orta ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, eşiyile kalan ebeveynlerin ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, çocuğu 9 yaşında olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının yüksek olduğu, spor ve diğer hobileri olan çocukların ebeveynlerinin istedik ebeveyn tutumlarının hobisi olmayan ve sanat olanlara göre daha yüksek olduğu, günlük kullanım süresi 7 saatten fazla olan çocukların ebeveynlerinin istedik ebeveyn tutumlarının düşük olduğu, dizüstü bilgisayar kullanan çocukların ebeveyn tutum ölçeği puanlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık çalışma durumu, çocuk sayısı, çocuğa yönelik akademik başarı algısı, teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı, kullanım süresi bakımından ebeveyn tutumları farklılık göstermemektedir. Araştırmada ulaşılan bu bulgulara benzer şekilde ilgili literatürde araştırmaların yapıldığı belirlenmiştir. Bu bağlamda Alabay (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesine ilişkin yaptığı araştırmada, cinsiyet bakımından kız çocuklarının erkeklere göre daha koruyucu tutuma sahip oldukları, çalışma durumu bakımından ise çalışmayan ebeveynlerin koruyucu tutumlarının daha fazla olduğu belirtilmiş, araştırmada eğitim durumu, yaş, çocuk sayısı ve gelir düzeyi bakımından farklılık bulunmamıştır. Şahin, Karabay ve Demir (2017) 5 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyumları ile ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada, çocukların sosyal duygusal durumlarının ebeveynlik tutumları tarafından önemli ölçüde etkilendiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla ebeveynlerin çocuklarına yönelik olumlu ya da olumsuz, istedik ya da istenmedik davranışlar göstermelerinde tutumların önemli

olduğu görülmektedir. Bonnaire ve Phan. (2017) okula devam eden ergenlerde ebeveyn tutumları, aile işlevleri ve internette oyun oynama bozukluğu arasındaki ilişkileri inceledikleri araştırmada, erkek çocuklarında yönelik tutumun kızlara göre daha katı olduğu, çocuklarda problemlili internet kullanımının ebeveyn tutumları ile ilişkili olduğu belirtilmiştir. Miklikowska (2017) Ergenlikte göçmen karşıtı tutumların gelişimi: Ebeveynlerin, akranların, gruplararası arkadaşlıkların ve empatinin rolüne ilişkin yaptığı araştırmada, ebeveynlerin, akranların, gruplar arası arkadaşlıkların ve sosyoekonomik arka planın çocuklara yönelik tutumlarındaki değişiklikler üzerinde önemli etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Malloy, Mugno, Waschbusch, Pelham & Talwar (2019) tipik gelişim gösteren çocuklarda ve yıkıcı davranış bozukluğu olan çocuklarda ebeveynlerin dürüstlük ve sahtekârlıkla ilgili tutumları ve sosyalleşmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, ebeveynlerin çocuklara yönelik tutumlarının çocuklarda davranışsal bozukluklar ve sosyalleşme ile ilişkili olduğu, istenmeyen ebeveyn tutumlarının çocuklarda sosyal ve davranışsal sorunları artırdığı belirtilmiştir. Sak, Sak, Atli ve Şahin (2015) okul öncesi dönemde anne baba tutumlarını inceledikleri araştırmada annelerin demokratik tutumlarının daha yüksek olduğu, eğitim düzeyi düşük olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, yaş bakımından yaşı düşük olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının yaşı büyük olanlara göre daha fazla olduğu, Çocuk sayısı bakımından 1-2 çocuk sahibi olanların istendik ebeveyn tutumlarının daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Can ve Kutlu (2021) okulöncesi çocuklarda hazzı erteleme davranışının cinsiyet ve annelerin ebeveynlik tutumları açısından incelenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, ebeveyn tutumlarının çocuğun cinsiyeti, yaşı, anne yaşı, aylık gelir durumu, medeni durum, medya kullanım sıklığı ve süreleri, öğrenim durumu gibi değişkenlerle ilişkili olduğu belirtilmiştir. İmanoğlu (2021) algılanan ebeveynlik tutumları, benlik saygısı, olumlu-olumsuz duygulanım ve öz-şefkat ilişkisini inceledikleri araştırmada, ebeveyn tutumlarının çocuklarda olumlu ve olumsuz duyguların gelişiminde etkili olduğu, belirtilmiştir. Jafari (2021) erken çocukluk dönemindeki çocukların zeka düzeyleri ve sosyal becerileri ile ailelerin ebeveynlik ve dijital ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, dijital araçları kullanım süresinin ebeveynlik tutumları üzerinde etkili olmadığı, cinsiyet değişkeni bakımından annelerin çocuklarını dijital araçların zararlarından koruma durumlarının daha yüksek puana sahip oldukları, eğitim durumu lisans ve lisansüstü olan ve yal grubu 30 üzeri olan ebeveynlerin

çocuklarını dijital medyayı etkin kullanma bakımından onayladıkları, gelir düzeyi bakımından farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir.

Problemlili medya kullanımı bakımından kadınların çocuklarına yönelik problemlili medya kullanımı puanlarının daha yüksek olduğu, 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin çocuklarının problemlili medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu, boşanmış olan ebeveynlerin ve mesleği memur ve işçi olan ebeveynlerin çocuklarının problemlili medya kullanımlarının daha fazla olduğu, gelir düzeyi orta ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin çocuklarının problemlili medya kullanımlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık eğitim durumu, çalışma durumu, çocuk sayısı, çocuğa yönelik başarı algısı, çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi, teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı, kullanım süresi ve sıklığı bakımından problemlili medya kullanımında farklılık bulunmamaktadır. Yılmaz (2017) ortaokul öğrencilerinin problemlili cep telefonu kullanımlarının farklı değişkenler açısından incelenmesine yönelik yaptıkları araştırmada, cinsiyet bakımından erkek çocuklarının kız çocuklarına göre problemlili medya kullanımlarının daha yüksek olduğu, sınıf düzeyi bakımından farklılık meydana gelmediği, kullanım süresi bakımından kullanım süresi fazla olanların problemlili medya kullanımlarının daha yüksek olduğu, ebeveyn eğitim düzeyi düşük olan çocukların problemlili medya kullanımlarını fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Lin, Broström, Griffiths ve Pakpour (2020) sorunlu sosyal medya kullanımı, psikolojik sıkıntı ve uykusuzluk arasındaki ilişkileri inceledikleri araştırmada, problemlili medya kullanımının sosyal ve psikolojik sorunlara neden olduğu, bireylerde uykusuzluk kaygı ve depresyon gibi sorunlara neden olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu ve hastalığa sahip olma durumu bakımından anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Furuncu (2019) *problemlili medya kullanım ölçeği Türkçe formunun geçerlilik güvenilirlik çalışmasına* ilişkin yaptığı araştırmada, öğrencilerin cinsiyet ve yaş bakımından problemlili medya kullanım düzeylerinin benzer olduğu, medya kullanım sıklığı ve süresi bakımından fazla olanların problemlili medya kullanım düzeylerinin de daha fazla olduğu belirlenmiştir. Baltacı, Akbulut ve Yılmaz (2021) problemlili internet kullanımında güncel bir risk faktörü olarak COVID-19 Pandemisine ilişkin yaptıkları araştırmada, özellikle pandemi sürecinde çocuklarda problemlili medya kullanımının artış gösterdiği, bu artışın cinsiyet ve yaşa göre farklılık göstermemekle birlikte, kullanılan medya

araçları ve kullanım süreleri bakımından farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Altay ve Özerbaş (2020) İlkokul öğrencilerinin problemleri cep telefonu kullanımlarının farklı değişkenler açısından incelenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, öğrencilerin cinsiyet bakımından kız öğrencilerin problemleri medya kullanımlarının daha fazla olduğu, velilerin eğitim düzeyinin artması ile problemleri medya kullanımlarının da artış gösterdiği belirlenmiştir. Çocukların yaşlarına ve sınıf düzeylerine göre ve ebeveynlerin çalışma durumları ile mesleğine göre farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir. Boursier, Gioia ve Griffiths (2020) selfie beklentileri ve sosyal görünüş kaygısı ergenlerin problemleri sosyal medya kullanımını yordama durumunu inceledikleri araştırmada, erkek çocukların kendi görünüşleriyle ilgili kaygılarının ve özçekimlerin özgüvenlerini artırabileceğine ilişkin beklentilerin, sorunlu sosyal medya kullanımlarının yordayıcıları olduğu, kızlar arasında daha yüksek düzeyde sosyal görünüş kaygısı bulunmasına rağmen bu durumun sosyal medya kullanımları üzerinde etkili olmadığı belirlenmiştir. Meshi, Cotten ve Bender (2020) bireylerde problemleri sosyal medya kullanımı ve algılanan sosyal izolasyonu inceledikleri araştırmada, katılımcıların cinsiyet ve yaş değişkeni bakımından farklılık meydana gelmediği, ancak medya kullanım süresi ve sıklığının problemleri medya kullanımını artırdığı belirtilmiştir. Yay (2018) *problemleri akıllı telefon kullanımı ve kendini sabotaj ilişkisinde öz düzenlemenin aracı rolünün incelenmesine* ilişkin yaptığı araştırmada, çocuklarda problemleri medya kullanımının cinsiyet ve yaşa göre farklılaşmadığı, çocukların başarıları üzerinde azaltıcı etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Bayram, Kahveci, Yıldız, Doğanay, Oğuzyiğit, Özdemir ve Özaydın, (2018) Üniversite öğrencilerinde cep telefonu problemleri kullanım durumunun ve yalnızlık düzeyinin belirlenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, öğrencilerde cinsiyet ve sınıf bakımından farklılık meydana gelmediği, problemleri cep telefonu kullanımının çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi, teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı, kullanım süresi ve sıklığı bakımından etkili olduğu belirlenmiştir. Kesici (2019) Üniversite öğrencilerinde dışadönüklük, sosyal ağları kullanma sıklığı ve cinsiyetin problemleri sosyal ağ kullanımına etkisinin incelenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, cinsiyet değişkenine göre farklılık meydana geldiği belirlenmiş, erkeklerin problemleri kullanım düzeylerinin daha fazla olduğu sosyal ağları kullanım sıklığının artmasının problemleri medya kullanımını da artırdığı ifade edilmiştir.

Sosyalleşme bakımından kadınların, 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin, mesleği memur-işçi ve çiftçi olanların, gelir düzeyi düşük ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin çocuklarının, Eşiyle birlikte kalan ebeveynlerin çocuklarının, spor hobisi olan çocukların sosyalleşme ve sosyal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu çocuk sayısı çocuğun yaşı, çocuğa yönelik başarı algısı, günlük teknoloji kullanım süresi, teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı, kullanım süresi ve sıklığı bakımından benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Benzer şekilde Mikeska, Harrison, Carlson ve Coryn (2017) ebeveyn ve iletişim tarzının sosyalleşme üzerindeki etkisine ilişkin yaptıkları araştırmada, ebeveynlerin iletişim tarzlarının çocukların sosyalleşmelerinde etkili olduğu, sosyalleşme becerilerinin gelişmesinde ebeveyn eğitim düzeyi, meslek ve anne baba birlikteliğinin etkili olduğu, cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi bakımından farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir. Yorğancı (2018) çocukların sosyal medya kullanımlarına yönelik yetişkin tutumları üzerine yaptığı araştırmada, sosyal medya kullanımının çocuklarda olumlu ve olumsuz etkilerin bulunabileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda fazla kullanım, istismar ve uygunsuz içerikler gibi sorunların bulunduğu, ancak sosyal ilişkilerin daha çok internet üzerinden sağlanmaya başlandığı ve sosyal ilişkilerin kesintiye uğramaması gibi avantajlarının olduğu belirtilmiştir. Vatandaş (2020) sosyalleşme ve sosyalleşmenin sosyal medya mecralarındaki anlamsal ve işlevsel dönüşümüne ilişkin yaptığı araştırmada, sosyal medyanın günümüzde bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir unsur haline geldiği, bu yöntemle çok sayıda ve fiziksel olarak uzak bölgelerden arkadaşlar edinmeye katkı sağladığı, ancak kullanım sıklığı ve süresinin kontrol edilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir. Özkan ve Hira (2017) dijital medya ve sosyalleşme: 6-12 yaş çocukların sosyalleşmesine dair ebeveyn görüşlerine ilişkin yaptıkları araştırmada, çocukların medya ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için öncelikle medya okuryazarlığı ile ilgili bilgi sahibi olmalarının gerektiği, ebeveynlerin de çocuklarıyla birlikte vakit geçirerek sosyal medyayı kullanmalarını gerektiği, sosyal medya araçlarını yoğun kullananlarda sosyalleşme sorunlarının meydana geldiği belirlenmiştir. Ceylan (2017) anne baba tutumları ile çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkiye ilişkin okul öncesi örneğine ilişkin yaptığı araştırmada, kadın ebeveynlerin demokratik ve koruyucu tutumlarının daha yüksek olduğu, 41 ve üzeri yaş grubundaki ebeveynlerin istendik tutumlarının daha yüksek olduğu, eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin tutumlarının daha olumlu olduğu,

gelir düzeyi daha düşük olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Karaboğa (2018) medya çağında çocuk ve çocuk kültürüne ilişkin yaptığı araştırmada, medyanın günümüz çocukları için vazgeçilmez öneme sahip olduğu, çocukların sosyalleşme ve iletişim kurma becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı belirtilmiştir. Ancak medya içeriklerinin, kullanım sıklığı ve sürelerinin kontrol edilmesinin de son derece önemli ve gerekli olduğu belirtilmiştir. Chellasamy ve Nair (2020) ergenlerin sosyal medya aracılığıyla tüketici sosyalleşme sürecinde öncül faktörlere ilişkin yaptıkları araştırmada, çocukların sosyal becerilerinin ve yaşama alışkanlıklarının belirlenmesinde sosyal medyanın etkili olduğu, bireylerin seçi yapma, alternatifler bulma ve karar verme süreçlerinin gelişimine olumlu etki ettiği ifade edilmiştir. Çocuklarda sosyal medya ile birlikte sosyal ve sportif faaliyetlerin sosyalleşmeyi artırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca sosyalleşmede gelir düzeyinin etkili olmamakla birlikte, ebeveyn birlikteliği ve tutumların etkili olduğu belirtilmiştir.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu, istenmeyen ebeveyn tutumunun artmasının problemlili medya kullanımını artırdığı, istendik ebeveyn tutumlarının çocuklarda sosyalleşmeyi ve sosyal uyumu artırdığı, sosyalleşmenin artması ile istendik ebeveyn tutumlarının da artış gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. İmanoğlu (2021) algılanan ebeveynlik tutumları, benlik saygısı, olumlu-olumsuz duygulanım ve öz-şefkat ilişkisini inceledikleri araştırmada, ebeveyn tutumlarının çocuklarda olumlu ve olumsuz duyguların gelişiminde etkili olduğu, istenemeyen ebeveyn tutumlarının özgüven ve sosyalleşmeye ilişkin özellikler üzerinde olumsuz etki meydana getirdiği belirtilmiştir. Meshi, Cotten ve Bender (2020) bireylerde problemlili sosyal medya kullanımı ve algılanan sosyal izolasyonu inceledikleri araştırmada, algılanan sosyal izolasyon ile sosyal medyada tahmini günlük geçirilen süre arasında bir ilişki meydana gelmediği belirlenmiştir. Ancak daha yüksek problemlili sosyal medya kullanımı, daha yüksek algılanan sosyal izolasyonla ilişkilendirilmiştir. Dolayısıyla sosyal medya araçlarının yoğun kullanılmasının sosyalleşme sorunlarına neden olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bayram, Kahveci, Yıldız, Doğanay, Oğuzyiğit, Özdemir ve Özaydın, (2018) Üniversite öğrencilerinde cep telefonu problemlili kullanım durumunun ve yalnızlık düzeyinin belirlenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, öğrencilerin problemlili medya kullanımları ile sosyalleşme

durumları arasında negatif yönlü ilişkiler bulunduğu belirlenmiştir. Yay (2018) *problemlili akıllı telefon kullanımı ve kendini sabotaj ilişkisinde öz düzenlemenin aracı rolünün incelenmesine* ilişkin yaptığı araştırmada, çocuklarda problemlili medya kullanımının sosyal özelliklerin ilişkili olduğu sosyalleşme üzerinde etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Kesici (2019) üniversite öğrencilerinde dışadönüklük, sosyal ağları kullanma sıklığı ve cinsiyetin problemlili sosyal ağ kullanımına etkisinin incelenmesine ilişkin yaptıkları araştırmada, dışa dönüklük düzeyi düşük olan öğrencilerin problemlili medya kullanımlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin analizinden ulaşılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

6.1.Sonuçlar

Araştırmada ulaşılan sonuçlar şu şekildedir;

- Ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarında kadınların, istenmeyen ebeveyn tutumlarında erkeklerin, toplam puanlarda ise kadınların puanlarının daha yüksek olduğu,
- Kadınların, çocuklarına yönelik problemleri medya kullanımı puanlarının daha yüksek olduğu ve kadınların, medya kullanımı konusunda çocuklarını eşlerine göre daha problemleri algılamakta olduğu,
- Çocuklarına ilişkin sosyalleşme algıları bakımından kadınların daha yüksek puana sahip oldukları,
- İstendik ebeveyn tutumlarında kadınların, istenmeyen ebeveyn tutumlarında erkeklerin, toplam puanlarda ise kadınların puanlarının daha yüksek olduğu,
- 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin daha düşük yaşta olan ebeveynlere göre çocuklarının problemleri medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu,
- 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin 31-35 ve 30 ve altı yaş grubunda olanlara göre çocuklarının sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu,
- Medeni durum değişkenine göre birlikte olanların istedik ebeveyn tutumlarının boşanmış olanlara göre daha yüksek olduğu, boşanmış olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının birlikte olan ve diğer eş vefat edenlere göre daha yüksek olduğu,
- Boşanmış olan ebeveynlerin problemleri medya kullanımlarının birlikte olan ve diğer eş vefat edenlere göre daha yüksek olduğu,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar medeni durum değişkenine göre farklılık göstermemiş, ebeveynlerin sosyalleşme bakımından çocuklarına ilişkin algılarının benzerlik gösterdiği,

- Eğitim durumu doktora olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının diğer eğitim seviyesinde olanlara göre daha yüksek olduğu, ebeveyn eğitim düzeyi ilkokul/ortaokul ve lise olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının diğer (yüksek) eğitim durumuna sahip olanlara göre daha yüksek olduğu,
- Ebeveynlerin problemleri medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların eğitim durumu değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların eğitim durumu değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanların çalışma durumu değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin problemleri medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların çalışma durumu değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çalışma durumu değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Mesleği memur, işçi ve çiftçi olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının serbest meslek olanlara göre daha yüksek olduğu, buna karşılık mesleği serbest meslek olan ebeveynlerin istenmeyen ebeveyn tutumlarının memur, işçi ve çiftçi olanlara göre daha yüksek olduğu
- Mesleği memur ve işçi olan ebeveynlerin çocuklarının, çiftçi ve serbest meslek olanların çocuklarına göre problemleri medya kullanımlarının daha fazla olduğu,
- Mesleği serbest meslek olan ebeveynlerin çocuklarının, mesleği memur, işçi ve çiftçi olanlara göre sosyal uyumsuzluk düzeylerinin daha düşük olduğu,
- Gelir düzeyi orta ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu, gelir düzeyi düşük ve düşük orta arası olan ebeveynlerin ise istenmeyen ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu,
- Gelir düzeyi orta ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin çocuklarının problemleri medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu,

- Gelir düzeyi düşük ve orta yüksek arası olan ebeveynlerin çocuklarının sosyal uyum düzeylerinin ve sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu,
- Çocuk sayısına göre İstendik Ebeveyn Tutumları ile İstenmeyen Ebeveyn Tutumlarının benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların çocuk sayısı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çocuk sayısı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Eşiyile kalan ebeveynlerin ebeveyn tutum ölçeği puanlarının anne, kardeş ve diğer akrabalarla yaşayanlara göre daha yüksek olduğu,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı bakımından evde kalan bireyler değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Eşiyile kalan ebeveynlerin sosyal uyum ve sosyalleşme ölçeği puanlarının anne, kardeş ve diğer akrabalarla yaşayanlara göre daha yüksek olduğu,
- Çocuğu 9 yaşında olan ebeveynlerin istendik ebeveyn tutumlarının yüksek, istenmeyen ebeveyn tutumlarının ise daha düşük olduğu,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun yaşına göre benzerlik gösterdiği,
- Çocuğun hobisi spor olan çocukların ebeveynlerinin istendik ebeveyn tutumlarının yüksek olduğu ve hobisi spor, sanat ve diğer hobileri olan ebeveynlerin hobisi olmayan çocukların ebeveynlerine göre tutumlarının yüksek olduğu,
- Spor ve diğer hobileri olan çocukların ebeveynlerinin istendik ebeveyn tutumlarının hobisi olmayan ve sanat olanlara göre daha yüksek olduğu,
- Hobisi olmayan ve diğer hobileri olan çocukların ebeveynlerinin sosyal uyumsuzluk ve sosyalleşme düzeylerinin daha düşük olduğu,
- Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanların çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,

- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çocuğa yönelik başarı algısı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Günlük kullanım süresi 7 saatten fazla olan çocukların ebeveynlerinin istedik ebeveyn tutumlarının düşük olduğu ve istenmeyen ebeveyn tutumlarının fazla olduğu,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun günlük teknoloji kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanların teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların teknolojik alet kullanmaya başlama zamanı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Kullanım sıklığı her gün bir kereden fazla olan çocukların ebeveynlerinin istedik ebeveyn tutumlarının daha düşük olduğu,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların kullanım sıklığı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların kullanım sıklığı değişkenine göre benzerlik gösterdiği,

- Dizüstü bilgisayar kullanan çocukların ebeveyn tutum ölçeği puanlarının daha düşük olduğu,
- Ebeveynlerin problemlili medya kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanların çocuğun teknoloji kullanmaya başladığında kullanım süresi değişkenine göre benzerlik gösterdiği,
- Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu,
- İstendik ebeveyn tutumları yüksek olan durumlarda istenmeyen ebeveyn tutumlarının düşük olduğu,
- İstenmeyen ebeveyn tutumunun artmasının problemlili medya kullanımını artırdığı,
- İstendik ebeveyn tutumlarının çocuklarda sosyalleşmeyi ve sosyal uyumu artırdığı,
- Sosyalleşmenin artması ile istendik ebeveyn tutumlarının da artış gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

6.2.Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler;

- Bu araştırma Muğla ilindeki ebeveynlerle gerçekleştirilmiş olup, benzer çalışmaların farklı bölgelerde gerçekleştirilmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Ebeveynler ve çocuklardan aynı amaca yönelik elde edilen verilerin karşılaştırılması şeklinde ilişkisel araştırmalar yapılabilir.

Topluma Yönelik Öneriler;

- Araştırmada medeni durum değişkenine göre birlikte olanların istendik ebeveyn tutumlarının boşanmış olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bakımdan aile birlikteliğinin ve aile kurumunun korunmasına yönelik önleyici tedbirler alınabilir.

- Eğitim durumu doktora olan ebeveynlerin istedik ebeveyn tutumlarının diğer eğitim seviyesinde olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum ebeveynlerin bilinçlilik düzeyleri ile ilgili olabilir. Dolayısıyla eğitim düzeyinin artırılması ebeveynlerde çocuklarına yönelik tutumun olumlu gelişmesine katkı sağlayabilir.
- Günlük kullanım süresi 7 saatten fazla olan çocukların ebeveynlerinin istedik ebeveyn tutumlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Bu ebeveynlerin çocuklarıyla yeterince zaman geçirmedeği ve bu nedenle medya kullanımının aşırı ve problemlili olduğu söylenebilir. Bu bakımdan ebeveynlerin, ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesi ve çocuklarıyla bilinçli bir şekilde daha fazla zaman geçirmeleri sağlanabilir.
- 41 ve üzeri yaş grubunda olan ebeveynlerin çocuklarının problemlili medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum çocukları ile ebeveynleri arasındaki yaş farkından kaynaklanabilir. Yaşı büyük olan ebeveynlerin çocuklarıyla yeterince kaliteli vakit geçirememesi, çocuklarının medya kullanımını problemlili hale getirebilir.
- Spor hobisi olan çocukların sosyalleşme ve sosyal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bakımdan çocuklarda sportif ve sosyal hobilerin geliştirilmesinin problemlili medya kullanımını azaltıcı ve olumlu ebeveyn tutumunu geliştirici özelliğe sahip olabileceği söylenebilir.
- Çocukların problemlili medya kullanımı, sosyalleşme ve ebeveynlik tutumları arasında ilişkiler bulunmaktadır. Bu ilişkilere uygun şekilde, etkileyen değişkenler kontrol edilerek çocuklara yönelik medya kullanım sürelerinin düzenlenmesi sağlanabilir.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler;

- Problemlili medya kullanımını etkileyen özelliklerin bilinmesi, bu sorunlara sahip olan çocukların tedavi süreçlerinde faydalı olabilir. Bu bağlamda sosyalleşme ve anne baba tutumları da ayrıca değerlendirilebilir.
- Benzer şekilde çocuklarda sosyalleşme sorunlarının çözümüne yönelik psikolojik tedavi süreçlerinde, çocuklarda medya kullanımının düzenlenmesi faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- Adanır, A.S., Özatalay, E., ve Doğru, H. (2016). Oyuna adanmış yaşam: Bir olgu sunumu üzerinden internet oyun oynama bozukluğuna kısa bir bakış. *Türkiye Aile Hekimleri Dergisi*, 20(2), 85–90.
- Aksoy, A. N., ve Koçtürk, M. (2019). Ebeveyn Tutumlarını Algılama ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 63-70.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Alabay, E. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumlarının İncelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174
- Al-Regaiey, K. A., Alshamry, W. S., Alqarni, R. A., Albarrak, M. K., Alghoraiby, R. M., Alkadi, D. Y., ... & Iqbal, M. (2021). Influence of social media on parents' attitudes towards vaccine administration. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 1-8.
- Altay, D., & Özerbaş, M. A. (2020). İlkokul öğrencilerinin problemleri cep telefonu kullanımlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 13(1), 68-84.
- Altun, D. (2019). An investigation of preschool children's digital footprints and screen times, and of parents' sharenting and digital parenting roles. *Int J Eurasia Soc Sci*, 10(35), 76–97.
- Aslan, E., ve Yazıcı, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili sosyodemografik faktörler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 109–17.
- Aşkın Kurt, A.(Ed). (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. T.C Anadolu Üniversitesi Yayını No :2750).
- Aşut, Ö., Abuduxike, G., Acar Vaizoğlu, S., ve Cali, S. (2019). Relationships between screen time, internet addiction and other lifestyle behaviors with obesity among secondary school students in the Turkish Republic of Northern Cyprus. *Turk J Pediatr*, 61, 568–79.
- Aydın, B. (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. İstanbul: Nobel Yayınları.

- Balantekin, Y. (2009). 10-14 Yaş Arası Çocuklarda Televizyon Bağımlılığı Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Balcı, Ş., ve Gülnar, Ş. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk İletişim*, 6 (1), 5-22.
- Baltacı, Ö., Akbulut, Ö. F., & Yılmaz, E. (2021). Problemlerli internet kullanımında güncel bir risk faktörü: COVID-19 Pandemisi. *Humanistic Perspective*, 3(1), 97-121.
- Batıgün, A., ve Kilic, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Turkish J Psychol*, 26(67), 1–10.
- Batur, Z. (2014). Sosyalleşmenin Bir Aracı Olarak Anadili Öğretimi: Anadili Ders Kitaplarındaki Sosyalleşmeye Yönelik Tema ve Kodlar (Türkçe ve Almanca Örneğinde). *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 166-179.
- Bayram, A., Kahveci, A., Yıldız, A., Doğanay, E., Oğuzyiğit, E., Özdemir, F., ... & Özaydın, T. (2018). Üniversite öğrencilerinde cep telefonu problemlerli kullanım durumunun ve yalnızlık düzeyinin belirlenmesi. *Sanal Alem/Medya Şiddeti*, 59.
- Bianchi, A., ve Phillips, J.G. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *Cyberpsychology Behav*, 8(1), 39–51.
- Bonnaire, C., & Phan, O. (2017). Relationships between parental attitudes, family functioning and Internet gaming disorder in adolescents attending school. *Psychiatry Research*, 255, 104-110.
- Boursier, V., Gioia, F., & Griffiths, M. D. (2020). Do selfie-expectancies and social appearance anxiety predict adolescents' problematic social media use?. *Computers in Human Behavior*, 110, 106395.
- Bozkurt, H., Şahin, S., ve Zoroğlu, S. (2016). İnternet Bağımlılığı: Güncel Bir Gözden Geçirme. *J Contemp Med*, 6(3), 235-247.
- Can, R., & Kutlu, F. (2021). Okulöncesi çocuklarda hazzı erteleme davranışının cinsiyet ve annelerin ebeveynlik tutumları açısından incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 36(87), 20-38.

- Capri, T., Gugliandolo, M. C., Iannizzotto, G., Nucita, A., & Fabio, R. A. (2021). The influence of media usage on family functioning. *Current Psychology*, 40(6), 2644-2653.
- Cash, H.D., Rae, C.H., Steel, A., ve Winkler, A. (2012). Internet addiction: A brief summary of research and practice. *Curr Psychiatry Rev*, 8(4), 292–8.
- Cengiz Saltuk, M., ve Erciyes, C. (2020). Okul Öncesi Çocuklarda Teknoloji Kullanımına İlişkin Ebeveyn Tutumlarına Dair Bir Çalışma. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 4 (2), 106-120.
- Ceylan, Ö. (2017). Anne baba tutumları ile çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişki: Okul öncesi örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, Ö. (2017). *Anne baba tutumları ile çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişki: Okul öncesi örneği* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Chellasamy, A., & Nair, J. (2020). Antecedent factors in adolescents consumer socialization process through social media. In *ICT for an Inclusive World* (pp. 191-208). Springer, Cham.
- Cho, C. B. (2001). A study on a relation between the Internet addiction of adolescents and family & school background. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Seul: Kyunghee Üniversitesi.
- Cömert Tarı, I., ve Ögel, K. (2009). İstanbul Örneğinde İnternet ve Bilgisayar Bağımlılığının Yaygınlığı ve Farklı Etkenlerle İlişkisi. *Türkiye Klin J Foren Med*, 6(1), 9–16.
- Cüceloğlu, D. (2018). İnsan ve davranışı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2015). Anne-Baba-Çocuk İletişimi. (3.Baskı). Ankara: Eğiten Kitap Yayınevi.
- Çelebi, E. (2020). Oyun Bağımlılığının Sosyalleşme Sürecine Yönelik Motivasyon Üzerindeki Rolü. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder)*, 8 (1), 643-668.
- Çeliki E., Özer, Y., ve Özcan, S. (2021). Okul öncesi çocukların ekran kullanım sürelerinin ebeveyn ekran kullanım alışkanlıkları ve aile işlevleri ile ilişkisi. *Cukurova Med J*, 46(1), 343–51.

- Çevik, G., ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 225-239.
- Çukurluoğuz, Ö. (2016). Lise öğrencilerinin dijital bağımlılıklarının incelenmesi: Ankara ili Çankaya ilçesi örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, E. ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Demircioğlu, H., ve Ömeroğlu, E. (2014). Eğitici anne eğitimi ve anneden anneye eğitim yaklaşımlarının annelerin aile işlevleri ve çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1439-1465.
- Derman, T. M., ve Başal, H. (2013). Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri ile Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144.
- Doğan, M.S. (2005). Sosyalleşme, Sosyal Değişme ve Siyasal Sosyalleşme. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 4 (7), 31-40.
- Durmuş, R. (2006). 3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri İle Anne Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, H., Türen, U., ve Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) yayılımı: Türkiye’den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örnekleme. *Bilişim Teknoloji Dergisi*, 1(10), 1-14.
- Eskicumalı, A., ve Eroğlu, E. (2001). Ailenin Sosyo-Ekonomik ve Eğitim Düzeyleri ile Çocukların Problem Çözme Yetenekleri Arasındaki İlişki. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 165-189.
- Eşgi, N. (2014). Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 807-39.

- Furuncu, C. (2019). *Problemlili medya kullanım ölçeği Türkçe formunun geçerlilik güvenilirlik çalışması: Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği ebeveyn formu* (Master's thesis, Adli Tıp Enstitüsü).
- Furuncu, C. ve Öztürk, E. (2020). Problemlili medya kullanım ölçeği Türkçe formunun geçerlik güvenilirlik çalışması: Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği ebeveyn formu. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, C: 4, S: 3, 535-566.*
- Furuncu, C., ve Öztürk, E. (2020). Problemlili Medya Kullanım Ölçeği Türkçe formunun geçerlik güvenilirlik çalışması: Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği ebeveyn formu. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 4(3), 535–566.*
- Göldağ, B. (2017). Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Düzeyler. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12 (11), 71-94.*
- Griffiths, M. (2021). İnternet Addiction: Fact or Fiction? *Psychologist, 12(5), 246–50.*
- Gülay Ogelman, H. Ve Özyürek, A (2021). Anne-baba tutum ölçekleri (4-12 yaş); geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi, 7(I), 1-16.*
- Gülay Ogelman, H. ve Özyürek, A. (2021). Anne-baba tutum ölçekleri (4-12 yaş); geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi,7(1), 1-16.*
- Güler, İ. (2012). Televizyon Bağımlılığından İnternette Video İzleme Bağımlılığına Geçiş. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Günelp, A. (2007). Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven gelişimine etkisi (Aksaray ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Haug, S., Paz Castro, R., Kwon, M., Filler, A., Kowatsch, T., ve Schaub, M.P. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. *J Behav Addict, 4(4), 299–307.*
- Horzum, M. B., Ayas, T., ve Çakır Balta, Ö. (2008). Çocuklar İçin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehb Derg, 3(30), 76–88.*

- Huang, R. L., Lu, Z., Liu, J. J., You, Y. M., Pan, Z. Q., Wei, Z., ve Wang, Z. Z. (2009). Features and predictors of problematic internet use in Chinese college students. *Behaviour & Information Technology*, 28(5), 485-490.
- Irmak, A. Y., ve Erdoğan, S. (2015). Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği Türkçe formunun geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatr Derg*, 16(1), 10-8.
- Işık, M. (2007). *Anasınıfına devam eden beş-altı yaş çocuklarına sosyal uyum ve beceri ölçeğinin uyarlanması ve uygulanması*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İmanoğlu, M. C. (2021). *Algılanan ebeveynlik tutumları, benlik saygısı, olumlu-olumsuz duygulanım ve öz-şefkat ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Jafari, K. K. (2021). *Erken çocukluk dönemindeki çocukların zeka düzeyleri ve sosyal becerileri ile ailelerin ebeveynlik ve dijital ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). Yeterlik için sosyalleşme. Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel psikolojide kuram ve uygulamalar (4. baskı) içinde (81-109). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kandır, A., ve Alpan , Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Aile ve Toplum*, 4(14), 33-38.
- Karaboğa, M. T. (2018). Medya çağında çocuk ve çocuk kültürü: Şiddet ve tüketim kültürünün yansımaları. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(2), 1-17.
- Kardaras, N. (2018). *Glow kids: How screen addiction is hijacking our kids-and how to break the trance*. St. Martin's Press.
- Kaşıkçı, D., Çağıltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E., ve Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa'daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39, 171-182.
- Kemp, S. (2018). Digital in 2018: World's internet users pass the 4 billion mark. *We Are Social*.

- Kesici, A. (2019). Üniversite öğrencilerinde dışadönüklük, sosyal ağları kullanma sıklığı ve cinsiyetin problemlili sosyal ağ kullanımına etkisinin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 39(1), 1-1.
- Kim, H.B. (2013). The study on the relationship between smartphone addiction and cybercrime. *Korean Assoc Addict Crime Rev*, 3(2), 14-22.
- Koçak, H., ve Köse, Z. (2014). Ergenlerin Bilgisayar Oyunu Oynama Alışkanlıkları ve Sosyalleşme Süreçler İ Üzer İne Bir Araştırma (Kütahya İli Örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 21-32.
- Kuyucu, M. (20179). Gençlerde Akıllı Telefon Kullanımı ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Sorunsalı: “Akıllı Telefon (Kolik)” Üniversite Gençliği. *Glob Media J*, 7(14), 91-104.
- Lan, C. M., & Lee, Y. H. (2013). The predictors of internet addiction behaviours for Taiwanese elementary school students. *School Psychology International*, 34(6), 648- 657.
- Lan, C. M., ve Lee, Y. H. (2013). The predictors of internet addiction behaviours for Taiwanese elementary school students. *School Psychology International*, 34(6), 648- 657.
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17.
- Leiner, B.M., Cerf, V.G., Clark, D.D., Kahn, R.E., Kleinrock, L., Lynch, D.C., et al. (2009). A brief history of the internet. *ACM SIGCOMM Comput Commun Rev*, 39(5), 22–31.
- Li, S. M., ve Chung, T.M. (2006). Internet function and Internet addictive behavior. *Comput Human Behav*, 22, 1067–71.
- Lin, C. Y., Broström, A., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). Investigating mediated effects of fear of COVID-19 and COVID-19 misunderstanding in the association between problematic social media use, psychological distress, and insomnia. *Internet Interventions*, 21, 100345.
- Lopez-Fernandez, O., Honrubia-Serrano, L., Freixa-Blanxart, M., ve Gibson W. (2014). Prevalence of problematic mobile phone use in british adolescents. *Cyberpsychology, Behav Soc Netw*, 17(2), 91–8.

- Maccoby, E. E. (2015). Historical overview of socialization research and theory. J. E. Grusec ve P. D. (Ed.), Hastings, Handbook of socialization: Theory and research içinde (s. 3-32). New York: The Guilford Press.
- Malloy, L. C., Mugno, A. P., Waschbusch, D. A., Pelham, W. E., & Talwar, V. (2019). Parents' attitudes about and socialization of honesty and dishonesty in typically-developing children and children with disruptive behavior disorders. *Journal of abnormal child psychology*, 47(2), 299-312.
- Mares, M.L., ve Pan, Z. (2013). Effects of sesame street: A meta-analysis of children's learning in 15 countries. *J Appl Dev Psychol*, 34(3), 140-51.
- Meshi, D., Cotten, S. R., & Bender, A. R. (2020). Problematic social media use and perceived social isolation in older adults: a cross-sectional study. *Gerontology*, 66(2), 160-168.
- Mikeska, J., Harrison, R. L., Carlson, L., & Coryn, C. L. (2017). The influence of parental and communication style on consumer socialization: a meta-analysis informs marketing strategy considerations involving parent-child interventions. *Journal of Advertising Research*, 57(3), 319-334.
- Miklikowska, M. (2017). Development of anti-immigrant attitudes in adolescence: The role of parents, peers, intergroup friendships, and empathy. *British Journal of Psychology*, 108(3), 626-648.
- Nazlıgöl, D. M., Baş, S., Akyüz, Z., ve Yorulmaz, O. (2018). İnternette oyun oynama bozukluğu ve tedavi yaklaşımları: Sistematik bir gözden geçirme. *Addicta Turkish J Addict*, 5, 13-35.
- Nida, A. (2014). Drugs, Brains and Behavior. The Science of Addiction. National Institute on Drug Abuse (pp. 347-349).
- Niedorys, B., Mikos, M., Rzaça, M. S., & Kocka, K. (2018). Relationships in the family and their impact on the degree of the Internet addiction among school youth. *Journal of Education, Health and Sport*, 8(4), 346-356.
- Niedorys, B., Mikos, M., Rzaça, M. S., ve Kocka, K. (2018). Relationships in the family and their impact on the degree of the Internet addiction among school youth. *Journal of Education, Health and Sport*, 8(4), 346-356.
- Okumuş, E. (2014). Din ve Sosyalleşme, *Turkish Studies*, 9(11), 429-454.

- Özgen, H. (2017). Çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn tutumları üzerindeki yordayıcılığı. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgüven, İ.E. (2001). Psikolojik Testler. Ankara: Nurol Matbaası.
- Özkan, A., & Hira, İ. (2017). Dijital medya ve sosyalleşme: 6-12 yaş çocukların sosyalleşmesine dair ebeveyn görüşleri İstanbul örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, (9), 245-270.
- Özyürek, A. (2004). Kırsal Bölge ve Şehir Merkezinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne- Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Parke, R. D. ve Buriel, R. (2008). Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives. W. Damon ve R. M. Lerner (Ed.), *Child and adolescent development: An advanced course içinde* (s. 95-138). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Pekkarakaş, E. (2010). 3-6 yaş çocukların babalarının çocuk yetiştirme tutumları ile eğitime katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Pila, S., Lauricella, A. R., Piper, A. M., & Wartella, E. (2021). The power of parent attitudes: Examination of parent attitudes toward traditional and emerging technology. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3(4), 540-551.
- Radesky, J., ve Christakis, D. (2016). Media and young minds council on communications and media. *Pediatrics*, 138(5), e20162591.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurumu-RTÜK. (2018). Televizyon izleme eğilimleri araştırması. 11.12.2021 tarihinde <https://www.rtuk.gov.tr/assets/Icerik/AltSiteler/televizyonizlemeegilimleriara stirmasi2018.pdf> adresinden alınmıştır.
- Rasmussen, M.G.B., Pedersen, J., Olesen, L.G., Brage, S., Klakk, H., Kristensen, P.L., et al. (2020). Short-term efficacy of reducing screen media use on physical activity, sleep, and physiological stress in families with children aged 4–14: study protocol for the SCREENS randomized controlled trial. *BMC Public Health*, 20(1), 380-397.

- Rideout, V. (2017). The Common Sense Census: Media Use by Kids Age Zero to Eight. Common Sense Media.
- Rideout, V. J., Ulla, M.A., Foehr, G., ve Roberts, D. F. (2005). Generation M: Media in the lives of 8-18 year-olds. Henry J. Kaiser Family Foundation. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED527859.pdf> Erişim Tarihi: 01.12.2021.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Atli, S., & Şahin, B. K. (2015). Okul öncesi dönem: Anne baba tutumları. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 11(3).
- Sanal, Y., ve Özer, Ö. (2017). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal ağ kullanımı: bir durum değerlendirmesi. *Mediterr J Humanit*, 3(2), 367-77.
- Sussman, S., ve Moran, M.B. (2013). Hidden addiction: Television. *J Behav Addict*, 2(3), 125-32.
- Sümer, N. (2017). Ana babalık ve bağlanma. M. Sayıl ve B. Selçuk (Ed.), Ana babalık: Kuram ve araştırma içinde (s. 169-190). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, D., Karabay, Ş. O., & Demir, T. (2017). 5 Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyumları İle Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişki. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Şahin, H. (2014). Çocukların psikolojik ihtiyaçları ve anne-babaların beklentileri. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Şahin, S. (2007). 'Bir Sosyalleşme Mekanizması Olarak Askerlik Kurumu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Şendil, G. (2003). Çocuk, Ergen ve Anne Baba. İstanbul: Çantay Yayınları.
- Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK (2013). 06-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya.
- Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK (2020). Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması 2020.

- Ucur, Z. E. (2005). *Farklı aile tutumlarının okulöncesi dönem 5 yaş çocuklarının bilişsel performans düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Okumuş, V., & Parlar, H. (2018). Çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 357-368.
- Çalapkulu, Ç., & Alp, F. (2020). Dijital ebeveynler ile çocukların sosyal medya kullanımı üzerindeki mahremiyet ilişkisi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 132-144.
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17.
- Usta, A. (2016). Üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Konya.
- Vatandaş, S. (2020). Sosyalleşme ve sosyalleşmenin sosyal medya mecralarındaki anlamsal ve işlevsel dönüşümü. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 813-832.
- Yağmurlu, B., Çıtlak, B., Dost Gözkan, A. ve Leyendecker, B. (2009). Türk annelerin çocuk sosyalleştirme hedefleri: Eğitime bağlı kültür-içi değişimin incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 1-15.
- Yavuzer, H. (2007). *Ana-Baba ve Çocuk* (19. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2015). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yay, M. (2018). *Problemlili akıllı telefon kullanımı ve kendini sabotaj ilişkisinde öz düzenlemenin aracı rolünün incelenmesi* (Master's thesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).
- Yıldırım, Ş. ve Işıkhani, V. (2018). Çocuk Evinde Kalan Çocukların Sosyalleşme Sürecindeki İlişkilerinin Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 46-70.

- Yılmaz Irmak T. (2008). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, B. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin problemleri cep telefonu kullanımlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yorğancı, D. P. (2018). Çocukların sosyal medya kullanımlarına yönelik yetişkin tutumları üzerine nitel bir inceleme. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5), 181-201.
- Yörükoğlu, A. (2008). Çocuk Ruh Sağlığı (31. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınevi.

Çocuğum orta düzey çalışan bir öğrenciyi.

Çocuğum hiç çalışmayan bir öğrenciyi.

14. Çocuğunuz günde kaç saat teknolojik alet kullanıyor?

1 saatten az   1-3 saat arası   4-6 saat arası   7 saatten fazla

15. Çocuğunuz teknolojik alet kullanmaya ne zaman başladı?

2-5 yaş   6-10 yaş   11-14 yaş

16. Çocuğunuz teknolojik alet kullanmaya başladığında harcadığı ortalama süre nedir?

1 saatten az   1-2 saat   3-4 saat   4 saat ve fazlası

17. Çocuğunuzun teknolojik alet kullanım sıklığı nedir?

Her gün bir kere

Her gün bir kereden fazla

Haftada bir kere

Haftada bir kereden fazla

Ayda birkaç kere

18. Çocuğunuzun kullandığı teknolojik alet nedir?

Telefon

Dizüstü bilgisayar

Tablet

Ek2: İstendik Ebeveyn Tutumları Ölçeği

		Her Zaman	Sık sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1	Çocuğumu duygu ve düşünceve problemleri hakkında konuşması için cesaretlendiririm					
2	Çocuğumu, kendi kendine yapabileceği şeyleri denemesi için cesaretlendiririm.					

Ek3: Problemlı Medya Kullanımı Ölçeği

	Maddeler	1. Hiçbir Zaman	2. Nadiren	3. Bazen	4. Çoğunlukla	5. Herzaman
1.	Çocuğum görsel medya araçlarını kullanamadığında mutsuz oluyor.					
2.	Çocuğum görsel medya araçlarını kullanamadığında sinirleniyor.					
3.	Çocuğumun görsel medya araçlarını kullanmasını engellemek gerçekten zor.					

Ek4: Sosyalleşme Ölçeği

	1. Hiçbir Zaman	2. Nadiren	3. Bazen	4. Çoğunlukla	5. Herzaman
1. Arkadaşları ile iletişim kurma başarısı					
2. Kolaylıkla arkadaş edinme					
3. Kendini karşısındakinin yerine koyarak onu anlamaya çalışma					

Ek5: Ölçek İzinleri

Problemlı Medya Kullanım Ölçeği 2 +

CF Cansu FURUNCU <cansufuruncu@arel.edu.tr> ↩ ↶ ↷ ...
 10.11.2021 ćar 02:16
 Kime: Siz

 PROBLEMLİ MEDYA KUL...
19 KB

 PROBLEMLİ MEDYA KUL...
18 KB

↶ 2 ek (37 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Merhabalar,

Ölçeğin uzun ve kısa formunu ekte gönderiyorum, dilediğinizi kullanabilirsiniz. Uzun formda ölçek puanı tüm maddelerden alınan puanların toplanıp 27'ye, kısa formda ise 9'a bölünmesiyle elde ediliyor; yani çocuğun problemlı medya kullanım puanı minimum 1 maksimum 5 olabiliyor. Çocuğun ölçekten aldığı puan ne kadar yüksekse, problemlı kullanım da o kadar yüksek oluyor.

 İyi ćalıřmalar dilerim

Kime: Siz

Ölçek olarak atıfta bulunmak ve kaynaklar da belirtmek kaydıyla kullanabilirsiniz.

9 Kas 2021 Sal 14:54 tarihinde buse kılaguz <buse.mugla@hotmail.com> şunu yazdı:

Merhabalar Hocam,
 Ben Yakın Dođu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öđrencisi Buse Kılađuz. Yapacađım tez ćalıřmamam da sizin geliřtirip incelediđiniz. " Okul Öncesi Çocukların Sosyal Uyum ve Beceri Düzeyleri ile Deđer Kazanımları Arasındaki İliřki' ölçeđini kullanmak istiyorum. Ölçeđinizi ćalıřmam da kullanmama izin verirseniz çok sevinirim. Şimdiden çok teřekkür ederim. İyi ćalıřmalar dilerim.
 Saygılarımla,
 Buse Kılağuz

Klinik Psikoloji Tez Ölçek İzni

1

pdf 4-12 yaş AB tutum ölçeği...
829 KB

Ölçekle ilgili bilgiler ekteki kaynakta yer almaktadır. Yapacağınız tüm akademik çalışmalarda kullanabilirsiniz, başarılar dilerim.

...

Gönderen: buse kılğuz <buse.mugla@hotmail.com>
Gönderildi: 9 Kasım 2021 Salı 13:37
Kime: ARZU OZYUREK <a.ozyurek@karabuk.edu.tr>
Konu: Klinik Psikoloji Tez Ölçek İzni

Merhabalar,
Ben Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Buse Kılğuz. Yapacağım tez çalışmamda da sizin geliştirip incelediğiniz " Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Yaş):Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" ölçeğini kullanmak istiyorum. Ölçeğinizi çalışmamda kullanmama izin verirseniz çok sevinirim. Şimdiden çok teşekkür ederim. İyi çalışmalar dilerim.

Ek5: Onam Formu**Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumları İle Çocuklarda Ekran Bağımlılığı ve
Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişkisi****Aydınlatılmış Onam Formu**

Sayın Katılımcı, Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Kimlik bilgileriniz araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden toplanan tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve sizinle ilgili olan veriler çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa, bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

İsim SOYİSİM

Sosyal Bilimler Enstitüsü / Klinik Psikoloji Yüksek Lisansı Yakın Doğu
Üniversitesi

Tel: +90 (392) 223 64 64

E-posta: bilgi@neu.edu.tr

Ek6: Etik Kurul İzin Belgesi

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

10.12.2021

Sayın Buse Kılağuz

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021/1159 proje numaralı ve "Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarda ekran bağımlılığı ve çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişkisi" başlıklı proje önerisi kurumumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

Ek7: İntihal Raporu

İntihal Bakılan 23.12.2021 - Tez- Buse Kılağuz - Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumları İle Çocuklarda Ekran Bağımlılığı Ve Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişkisi.docx

ORIGINALITY REPORT

13%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	abakus.inonu.edu.tr Internet	399 words — 2%
2	dergipark.org.tr Internet	287 words — 1%
3	journalofomepturkey.org Internet	254 words — 1%
4	1de1b741-a648-40b8-870f-514d3500e193.filesusr.com Internet	187 words — 1%
5	acikerisim.gelisim.edu.tr Internet	166 words — 1%
6	openaccess.maltepe.edu.tr Internet	145 words — 1%
7	toad.halileksi.net Internet	128 words — 1%
8	docs.neu.edu.tr Internet	111 words — < 1%
9	www.researchgate.net	